

ISSN 1407-9321

VĒL VAR PASPĒT

abonēt

«NOVADNIEKU»

JŪNIJAM un PĀRĒJIEM

GADA MĒNEŠIEM

modernizētajās

pasta nodaļās

līdz 27. maijam,

pārējās pasta nodaļās

un pie pastniekiem —

līdz 22. maijam.

Apbalvoja olimpiāžu uzvarētājus

● Uzvarētāji valsts olimpiādēs un viņu skolotāji kopā ar rajona izglītības pārvaldes darbiniekiem. Foto: A. Šņepsts

» Turpinājums 2. lappusē.

«Trešā tēva dēla balva» — arī Preiļos

Svētdien, 18. maijā, godinot bibliotēku un pašvaldību veiksmīgo sadarbību publisko bibliotēku attīstības projekta ietvaros, Rīgā, Dailes teātrī, tika pasniegta «Trešā tēva dēla balva».

Kā «Novadnieku» informē V/a «Kultūras informācijas sistēmas» 3td komunikācijas vadītājs Kaspars Rūklis, balvu par veiksmīgāko rajona galvenās bibliotēkas sadarbību ar pašvaldībām saņēma arī **Preiļu galvenā bibliotēka un Preiļu novada dome**. Balva tika pasniegta arī par veiksmīgāko pilsētas vai novada, kā arī par pagasta bibliotēkas sadarbību ar vietējo pašvaldību. Pretendenti tika vērtēti pēc tādiem kritērijiem kā vispārējā sadarbība starp pašvaldību un bibliotēku, pašvaldības ieguldījums bibliotēkas infrastruktūras sakārtošanā, bibliotēkas pieejamības veicināšanā un personāla attīstībā, pašvaldības informācijas pieejamība vietējā bibliotēkā un bibliotēkas publicitātes veicināšana.

Latvijas pašvaldību publisko bibliotēku attīstības projektu «Trešais tēva dēls», kura finansējumu veido Bila un Melindas Geitsu fonds, Latvijas valsts un korporācijas «Microsoft» programatūras ziedojums, koordinē Kultūras ministrijas valsts aģentūra «Kultūras informācijas sistēmas». Fonda ziedojums ir 16,2 miljoni ASV dolāru, Latvijas valsts ieguldījums – 21,2 miljoni ASV dolāru, korporācijas «Microsoft» ziedojums — 8,9 miljoni ASV dolāru. Projektu īsteno 874 pašvaldību publiskās bibliotēkas sadarbībā ar visām Latvijas pašvaldībām.

● REKLĀMA

● REKLĀMA

● REKLĀMA

● REKLĀMA

● REKLĀMA

Visi par Tapro: www.tapro.lv

tapro būvēsim profesionāli

10l 41,29 LVL 32,99 LVL

1l 5,05 LVL 3,99 LVL

3l 13,70 LVL 10,95 LVL

Pinotex koksnes aizsarglīdzeklis

Krāsu toni: bezkrāsains, oregons, purene, sarkankoks, tīkkoks.

Akcija spēkā no 12. maija – 30. jūnijam.

Jūsu tuvākie Tapro veikali:

Preiļos, Brīvības ielā 75a, tālrunis: 65323044
Daugavpili, Stacijas ielā 129d, tālrunis: 65476900
Jēkabpili, Nameja ielā 7, tālrunis: 65207350
Ludzā, Latgales ielā 135, tālrunis: 65707255

SAKRET **AIEROIC**

Produktu dienas

Ceturtdien, 22. maijā
Preiļos, plkst. 13:00 – 16:00
veikalā

tapro būvēsim profesionāli

Brīvības ielā 75a
Tālrunis 65323044
www.tapro.lv

SAKRET 25 kg

AIEROIC

NACIONĀLĀS ZIŅAS

Bezdarba paradoksi Latvijā

Reģistrētā bezdarba līmenis valstī šī gada aprīļa beigās bija 4,8%, kas ir par 0,1 procenta punktu mazāk nekā martā.

Taču ne viss ir tik vienkārši un labi, kā izskatās. Centrālā statistikas pārvalde aktualizējusi ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitu Latvijas pilsētās un rajonos 2007. gadā, izmantojot to bezdarba līmeņa aprēķināšanai. Līdz ar to, piemēram, aprēķinot bezdarba līmeni aprīlī, salīdzinājumā ar martu tas ievērojami audzis Rēzeknē un rajonā, taču šis pieaugums saistīts ar ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita samazināšanos pilsētā un rajonā. Jāatzīmē, ka kopumā valstī pēd (salīdzinājumā ar 2006. gadu) ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits pieaudzis par 20 500 personām.

Kā skaidro Nodarbinātības valsts aģentūras sabiedrisko attiecību nodaļas speciālisti, reāli bezdarbnieku skaits valstī mēneša laikā palielinājies par 91 cilvēku un aprīļa beigās sasniedza 52 897 personas.

Aprīlī bezdarba līmenis samazinājās 21 Latvijas rajonā un pilsētā, palika nemainīgs trijos, bet palielinājās deviņos rajonos un republikas nozīmes pilsētās. Zemākais bezdarba līmenis aprīlī reģistrēts Tukuma rajonā – 3,0%, Valmieras rajonā – 3,3%, Jelgavas rajonā – 4,0%. Šajā sarakstā nav neviena no Latgales rajoniem. Tie visi aizņem bezdarbnieku topa augstākās vietas. Tā augstākais bezdarba līmenis joprojām saglabājas Rēzeknes rajonā – 17,3%, Ludzas rajonā – 14,5%, Balvu rajonā – 11,1%, Preiļu rajonā – 11,0%, Krāslavas rajonā – 9,7% un Daugavpils rajonā – 8,0%.

Šī gada aprīlī Nodarbinātības valsts aģentūrā ar valsts atbalstu aktivajos nodarbinātības pasākumos tika iesaistīti 10 783 bezdarbnieki. Galvenais paradokss ir tas, ka aprīļa beigās aģentūrā vienlaikus bija aktuālas 12 535 reģistrētās brīvās darba vietas.

Ķekavas pagasta padome atlaista. Strādās pagaidu administrācija

Pagājušajā ceturtdienā Saeimā ar lielu balsu vairākumu pieņemts likums «Par Rīgas rajona Ķekavas pagasta padomes atlaišanu». Par nobalsoja 67 deputāti, pret bija 10, bet astoņi deputāti atturējās.

Ar likumu Ķekavas pagasta padomes vietā iecelta pagaidu administrācija, kuras vadītājs ir Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas valsts sekretāra padomnieks Andris Krūms, bet pagaidu administrācijas locekļi ir VAS «Valsts nekustamie īpašumi» juridiskā direktora vietnieks Ojārs Valkers un reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministra padomnieks Sergejs Senkāns.

Pagaidu administrācija darbosies līdz dienai, kad uz pirmo sēdi sanāks 2009. gada pašvaldību vēlēšanās ievēlētā jaunā Ķekavas novada dome. Administrācijas darbību finansēs no Rīgas rajona Ķekavas pagasta pašvaldības budžeta līdzekļiem.

Gaismas pils būs!

Neskatoties uz daudzajiem iebildumiem, strīdiem un sabiedrības daļas neapmierinātību par super dārgo projektu, pagājušajā nedēļā Valsts aģentūra «Jaunie trīs brāļi» parakstīja līgumu ar Nacionālo būvkompaniju apvienību, kas apņēmusies nākamajos trīs gados uzbūvēt Latvijas Nacionālās bibliotēkas ēku. Plānots, ka apmeklētājiem Gaismas pili atvērs 2012. gadā. Būvdarbu veikšanas cena ir 114,6 miljoni latu.

Kā ziņo LETA, būvdarbi varētu sākties jau ap Jāņiem. Pašlaik vēl tikai jāsaņem būvatļauja bibliotēkas ēkas celtniecībai. Celtnieki atzīst, ka Gaismas pils būs viens no komplicētākajiem būvprojektiem neatkarīgās Latvijas laikā.

Ziņas sagatavoja L.Kirillova

Prātīga cilvēka attieksmei pret saviem priekšniekiem vajag būt tādai pašai kā viņa attieksmei pret uguni: nav jānāk pārāk tuvu, lai neapdedzinātos, un nav jānāk pārāk jāattālinās, lai nenosaltu.
(Diogenes)

Apbalvoja olimpiāžu uzvarētājus

● Skolotāji un viņu audzēkņi, kas ar panākumiem savas skolas un rajonu pārstāvējuši valsts konkursos un novada olimpiādēs. Foto: A.Šņepsts

Sākums 1. lappusē

Daudzi rajona mācību iestāžu skolēni šajā mācību gadā guvuši labus un teicamus sasniegumus, ko apliecina godalgotas vietas mācību priekšmetu olimpiādēs valsts un novada mērogā. Jau kļuvis par tradīciju, ka olimpiāžu uzvarētāji un viņu skolotāji mācību gada noslēgumā tiek aicināti uz svinīgu kopā sanākšanu, kurā saņem naudas prēmijas. Arī mācību iestāžu pārstāvji saviem centīgākajiem skolēniem un viņu pedagogiem pasniedz ziedus. Līdzekļi skolēnu apbalvošanai tiek atvēlēti no rajona budžeta.

Šogad palielinājies to skolēnu skaits, kas rajonu teicami pārstāvējuši valsts mērogā. Otrā vietā fizikas valsts olimpiādē ieguvis Oskars Pakers (Preiļu Valsts ģimnāzija, skolotāja Eleonora Bleive), vizuālajā mākslā – Vladislavs Jevdokimovs (Preiļu 1. pamatskola, Marianna Abricka). Starp godalgoto vietu ieguvējiem valsts olimpiādēs ir vairāki PVĢ audzēkņi: Zane Jaunromāne (fizika, trešā vieta, skolotāja Mārīte Lisova), Jānis Eglītis (matemātika, trešā vieta, Ineta Ivanova), Kristīne Tropa (latviešu valoda un literatūra, trešā vieta, Regīna Pastare), Dagnija Brusa (latviešu valoda un literatūra, atzinība, Regīna Pastare), Artūrs Znotiņš un Kaspars Rivars (fizika, atzinība, Eleonora Bleive), Mārīte Bižāne (kultūrvēsture, atzinība, An-

na Svile), Mārtiņš Petrāns (ķīmija, atzinība, Valentina Pastare).

Divi Vārkavas vidusskolas skolnieki valsts olimpiādēs ieguvuši atzinīgu vērtējumu, — Jolanta Lazdāne bioloģijā (skolotāja Helēna Piziča), Uģis Vaivods ģeogrāfijā (Staņislavs Stankevičs). Madarai Peiseniecei no Līvānu 1. vidusskolas paveicies mājturības olimpiādē (trešā vieta, skolotāja Maija Kulakova).

Siļukalna pamatskolas skolnieces Līga Dūda un Santa Dūda valsts olimpiādē ieguvas atzinīgu vērtējumu vēsturē (skolotāja Inga Elste). Kristiāns Slicis no Jaunsilavas pamatskolas vizuālās mākslas olimpiādē ieguvis trešo vietu (Līga Slica), bet Sanita Kozuliņa no rajona vakara (maiņu) neklātienēs vidusskolas krievu valodā kā svešvalodā – atzinību (skolotāja Gaļina Streļčuka).

Valsts konkursā «Pazīsti savu organismu» Vārkavas vidusskolas skolniece Anna Brakovska ieguva pirmo, Madara Lazdāne – otro (skolotāja Helēna Piziča), Santa Dūda no Siļukalna pamatskolas – trešo vietu (Marija Bernāne). Publiskās runas konkursā Preiļu Valsts ģimnāzijas audzēknis Kaspars Biezaitis ierindojās otrajā (Vija Pizele), Laura Mazure no PVĢ – trešajā vietā (Silvija Kivko). Konkursā «Aiviekstes lakstīgalas» Romuālda Kairāna audzēknis Pēteris Cīrulis no Pelēču pamatskolas un Ansis Brūvers no Rudzātu vidusskolas (Līga Gžibovska) ierindojās otrajā vietā, Rihards Vilcāns no PVĢ (skolotāja Ilze Rožinska) – ieguvis pirmo vietu.

Prēmijas saņēma arī uzvarētāji novada olimpiādēs. Latviešu valodas un lite-

ratūras 8. – 9. klasei olimpiādē Preiļu 1. pamatskolas skolniece Anna Putāne (Zanete Beča) ieguva otro, Kristaps Znotiņš no Sutru pamatskolas (Edīte Utnāne) – trešo, Līva Vanaga no Preiļu 1. pamatskolas (Irēna Barone) un Aiga Sipola no Līvānu 1. vidusskolas (Rīta Kurloviča) saņēma atzinīgu vērtējumu.

Vācu valodas olimpiādē 8. klasei Aleksandrs Petrovs no Līvānu 1. vidusskolas ieguva trešo, šīs skolas audzēkne Līva Vucina – atzinību. Abus skolēnus olimpiādei sagatavoja Biruta Jauja.

Līvānu 1. vidusskolas skolniece Dana Tarasova (skolotāja Skaidrīte Šmite) un Sandra Mīlta (Emerita Rubīne) atzinīgu vērtējumu ieguva angļu valodas olimpiādē 9. klasei. Anita Kundziņa no Preiļu 1. pamatskolas šajā priekšmetā novada olimpiādē izcīnīja trešo vietu (skolotāja Laila Vibornā).

Skolēnu zinātniski pētniecisko darbu konferencē zemes zinātnē Līvānu 1. vidusskolas skolniece Dace Utināne (Alvine Rone) saņēma otrās pakāpes diplomu.

Atbilstoši olimpiāžu un konkursu prēmēšanas nolikumam par valsts olimpiādē iegūtajām godalgotajām vietām skolēns varēja saņemt no 50 (par atzinību) līdz 150 latiem (par pirmo vietu), viņa skolotājs – no 25 līdz 75 latiem, novada olimpiādēs attiecīgi skolēns no 20 līdz 50, skolotājs no 10 līdz 25 latiem. Par uzvarām valsts konkursos šīs summas bija no 10 līdz 40 un no pieciem līdz 20 latiem.

L.Rancāne

NOVADNIEKS

Redaktore Tamāra Elste

Pasūtījuma indekss 3033.

Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.

Izdevējs – SIA «NOVADNIEKS REDAKCIJA».

Redakcijas adrese: Brīvības ielā 14, Preiļi, LV-5301.

Elektroniskais pasts: novadnieks@axel.lv

Tālr. 53-07056, mob. tel. 29410288 (redaktorei),

53-07057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana),

53-07058, 53-07059 (žurnālistiem). Fakss 53-07057.

Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.

Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.

Laikraksts iespiests SIA «Latgales druka» Rēzeknē.

Mājas lapa internetā: www.novadnieks.lv

Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī
(otrdien, piektdien).

Turpinājums sekos...

Pagājušajā nedēļā Latvijā daudz biežāk nekā parasti skanēja vārds «ģimene». Ģimenes nedēļa – zem vienota nosaukuma tika apvienoti dažādi pasākumi, semināri, lekcijas, radio un televīzijas raidījumi. Malā neesam palikuši arī mēs, «Novadnieka» veidotāji, jo šī otrdienas intervija arī ir par ģimeni – skolotāju LILIJAS un FRANČA LIVMANU ģimeni no Preiļiem. Fantastiskiem cilvēkiem, kuri savās zināšanās nesavtīgi dalās ar audzēkņiem jau vairākus gadus desmitus. No viņiem pieredzi gūst kolēģi, kuri priekšmetu mācīšanai skolēniem izmanto Lilijas un Franča uzrakstītās grāmatas un metodiskos materiālus.

— Kā jums šķiet, vai divi skolotāji vienā ģimenē nav par daudz?

Lilija: — Par skolas lietām daudz runājam. Pēc darba braucam mājās uz laukiem un apspriežam, kā diena nodzīvota. Iespaidu, pārdomu pa pilnam. Ir cilvēki, kuri saka – mājās par darbu nevajagot runāt. Mums tā nav.

Francis: — Ir lietas, par ko mums dažādi uzskati. Bet es visu uzņemu daudz mierīgāk. Lilija ir emocionālāka.

— Zinu, ka jums abiem ir liela darba pieredze. Pastāstiet par savām pirmajām mācību stundām.

F.: — Klases priekšā kā skolotājs pirmo reizi nostājos 1970. gada janvārī. Vēl mācījos augstskolā, toreizējā Daugavpils Pedagoģiskajā institūtā dabaszinātņu fakultātē. Pirmā darba pieredze man bija Varakļānos, bet pa istam par skolotāju kļuva Aglonā, tagadējā internātvidusskolā.

L.: — Francis, starp citu, pabeidza augstskolu ar sarkano diplomu. Man sagādījis tā, ka sāku strādāt skolā, kad pašai vēl nebija pat pilni 18 gadi, mācījos neklātienē. Tēpat Pupājos toreiz bija pavisam maza skoliņa, bet es – vienīgā skolotāja, reizē arī direktore, manā pakļautībā strādāja tikai apkopēja. Tas bija... Ai, gadus labāk nemaz nesaukt!

Pirmā nopietnā darba vieta, kur daudz ko iemācījos un patiešām kļuva skolotāja, bija jau Franča minētā Aglonas internātskola. Tā sagādījis, ka ieradāties tur vienā dienā. Kur tagad apļveida krustojums uz Aglonu, abi satikāmies un viens otru pirmo reizi ieraudzījām. Izrādās, uz mūžu.

— Laikam jau tajā skatienā bija kaut kāda jūtu ķīmija. Ko jūs, ķīmijas skolotājs būdams, par to teiksiet?

F.: — Diez vai to kāds vispār spēj izskaidrot. Jūtas taču vai nu ir vai nav...

L.: — Mēs satikāmies un nostrādājām kopā septiņus gadus. Aglonā piedzima bērni, tāpēc šī vieta mūsu atmiņās daudz ko nozīmē. Tur bija brīnišķīgs pedagogu kolektīvs, ko vadīja direktors Francis Kokins. Ne velti viņam bija piešķirts Sociālistiskā Darba varoņa nosaukums. Precīzs, punktuāls, konkrēts, mazliet valdonīgs. Direktors spēja visus saturēt kopā un arī vadīt milzīgu saimniecību ar govīm, fermām, laukiem, kombainiem un traktoriem.

F.: — Mēs ar labu atceramies mācību daļas vadītāju Valentīnu Gudļevsku. Viņa mums, jauniešiem pedagogiem, ļoti daudz iemācīja. No Aglonas aizgāju armijā, pēc dienesta atgriezies un turpināju strādāt. Pēc septiņiem gadiem pārcēlāmies uz Preiļiem un te esam joprojām. Padomju laikiem bija sava specifika, tāpēc kādus gadus strādāju arī partijas komitejā. Bet mana sirds pieder skolai, sākumā Preiļu 1. vidusskolai, tagad Preiļu Valsts ģimnāzijai, kur mācu bioloģiju.

— Tad jau var teikt, ka darbs sagādā prieku, vai ne?

F.: — Atzišos, ka jutos mazliet noguris. Slodze ir liela. Ne tikai audzēkņiem, bet arī pedagogiem. Šogad darbojamies par Eiropas Savienības līdzekļiem izveidotajos dabas zinātņu kabinetos. Tie ir lieliski, bērni strādā ar aizrautību. Varu arī pārliecināt, ka Latvijā nedaudz skolās ir tik laba mācību bāze. Bet mani pavisam nopietni uztrauc fakts, ka trūkst jaunu pedagogu. Kas nāks pēc mums?

— Vai krievu valodas skolotāju vidū arī izjūtams kadru trūkums?

L.: — Tā ir milzīga problēma. Abi esam savu priekšmetu metodisko apvienību

vadītāji rajonā un redzam situāciju. Piemēram, manas kolēģes rajona skolās ir skolotājas vecumā pāri četrdesmit gadiem. Kopš 1990. gada vairs neviena jauna skolotāja. Augstskolās studentiem tiek piedāvātas budžeta vietas, un mācās jau arī, bet...

— Kur tad tie jaunie skolotāji paliek?

F.: — Nezinu, bet uz skolu nenāk. Lai kam strādā valsts struktūrās, darbojas biznesā. Augstskolas diploms taču rokā, un ko citu vairs vajag. Pabeidz vēl pāris kursus un pelna daudz vairāk nekā mēs. Padomju laikā jaunie skolotājiem piedāvāja dažādus atvieglojumus, dzīvokļus, bet tagad nekā. Šopavasār bijām Tunisijā un joprojām nebeidzam brīnīties par šīs Āfrikas valsts izglītības sistēmu. No pirmās klases līdz pat augstskolai izglītība ir par velti. Augstskolā maksā stipendiju un par velti ēdina.

L.: — Studentiem nav jāmaksā ne par kopmītnēm, ne braukšanu sabiedriskajā transportā. Un tas ir saprotams, jo trešdaļa valsts budžeta tiek tērēta izglītībai. Cik pie mums? Kauns teikt.

— Jūsu kādreizējie audzēkņi kļuvuši par lieliskiem speciālistiem, ieņem vadošus amatus valsts iestādēs, ar pārkumiem darbojas privātās struktūrās, ir perspektīvi zinātnieki, ārsti, pedagogi. Par to, protams, prieks, bet tā kā esat skolotāji, vai savus bērnus arī esat ar pedagogiju aplīpinājuši?

L.: — Jāteic, tikai daļēji. Es pati nāku no ģimenes, kur tētis bija skolotājs, tāpēc ļoti gribēju, lai Jeļena arī kļūst skolotāja. Viņa pabeidza Liepājas augstskolu, aizrāvās ar psiholoģiju un tagad strādā kā biznesa konsultants kompānijā «Biznesa konsultantu grupa». Dēls Aleksandrs savukārt sevi pilnībā velta datoriem, strādā uzņēmumā «D8 Latvija», ir biznesa sistēmu analītiķis.

Abiem mūsu bērniem ir ļoti interesants darbs. Aleksandrs nesen atgriezās no Ņujorkas, kur nedēļu papildināja zināšanas. Jeļena pašlaik ir devusies uz pretējo pusi, uz Novosibirsku. Pirms laiciņa atgriezās no Anglijas un Īrijas.

— Jūsu bērniem likti tādi stabili un nopietni vārdi. Vai ar nolūku?

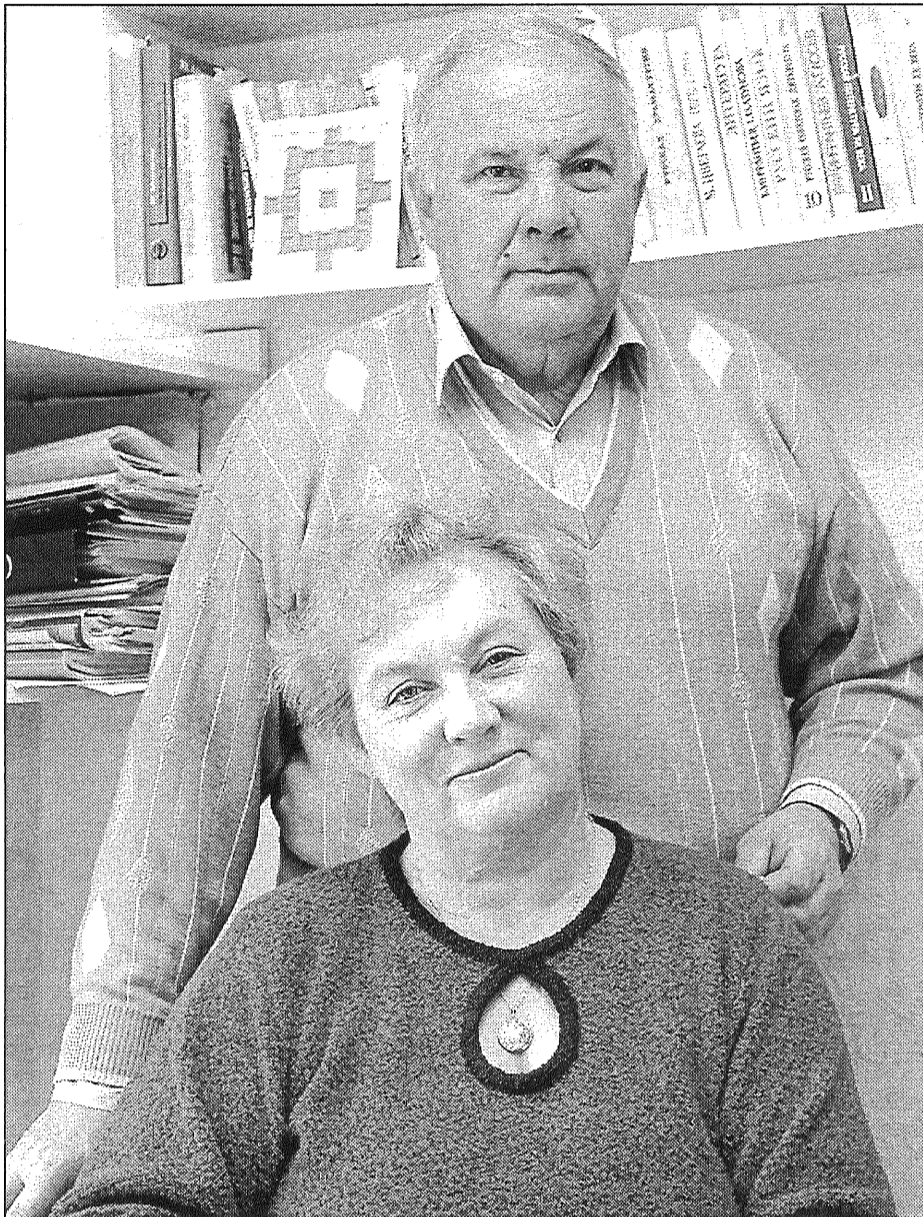
L.: — Aleksandrs noteikti ar nolūku, jo tā sauca Puškinu. Lai piedod Francis un neklūst greisirdīgs, bet es milu divus vīriešus – viņu un Aleksandru Puškinu. Redziet, cik es nenopietna! (Smejas.)

F.: — Kāda tur greisirdība, reizēm jau sievietes var ļaut vaļu jūtām.

L.: — Man šķiet, ka es Puškinu saprotu un pazīstu ne tikai kā dzejnieku, bet arī kā cilvēku. Neskaitāmas reizes esmu bijusi ekskursijās pa Puškina vietām. Kad vēl nebija robežu, ik rudenī un dažreiz pavasarī braucām uz Mihailovsku. Nav taču tālu, gluži kā līdz Rīgai. Tagad vajadzīgas vietas, tie ir papildu izdevumi, un ne visi mani audzēkņi to varētu atļauties.

— Jūs abi esat mācību grāmatu autori. Un tas ir lieliski, jo nebūt ne katram labam skolotājam ir spējas un piemīt talants uzrakstīt grāmatu. Kā tas tapa?

L.: — Man likās, ka grāmatas raksta īpaši sagatavoti cilvēki, lieli speciālisti. Es vienkārši vācu materiālus savām stundām, kuras, izrādās, ļoti patika bērniem. Tās bija spēļu jeb «Zvaigžņu stundas». Pamazām sakrāju materiālus ap 50 dažādiem tematiem. Piekritu piedāvājumam piedalīties konkursā par gada labākā skolotāja nosaukumu. Satraukusies biju pamatīgi, jo konkursa pirmais posms noritēja tepat mā-

● Skolotāja Lilija Livmane fotoobjektīvā smaida, dzīvesbiedrs Francis vairāk nopietns. Patiesībā abi vienmēr ir bijuši gana azartiski, joprojām gatavi uz trakām lietām – ceļot uz tālām zemēm, lekt ar izpletņiem, braukt ar ūdens motociklu un darīt daudz ko citu. Galvenais, ka abi kopā. Foto: A.Šņepsts

jās, bet otrs – pavisam svešā un nezināmā klasē Rīgā. Pēc tam, kad komisija stundu bija novērtējusi un mani pašu sīki smalki iztaujājusi, saņēmu piedāvājumu materiālus sakārtot un izdot. Tas bija milzīgs pārsteigums. Izdevniecība «RAKA» paņēma bez mazākajiem iebildumiem. 1999. gadā nāca klajā grāmata krievu valodas skolotājiem «Pie mums «Zvaigžņu stunda»». Vēlāk izradāti mācību komplekti pamatskolai – 6., 7., 8. un 9. klasei, katrā komplektā ir praktiskums audzēkņiem, klausīšanās daļas teksti skolotājiem, metodiskie norādījumi un atbildes, kā arī kontroldarbu burtņicas.

Esmu vadījuši seminārus skolās 13 Latvijas rajonos. Redzu, ka manas grāmatas tiek plaši izmantotas, par to neizsakāms prieks. Pašlaik top mācību komplekts vidusskolas klasēm.

F.: — Grāmatu bioloģijā uzrakstīju laikam gan objektīvu apstākļu spiests. Kad izveidojās Preiļu Valsts ģimnāzija un pārcēlāmies uz tagadējām telpām, mācību bāze šeit bija visai paplāna. Grāmatu trūka, izdales materiālu arī. Daudz ko vajadzēja veidot no jauna. Četru piecu gadu laikā biju daudz ko savācis, izveidojis, pārliecinājis praksē. Varēju griezties jau minētajā izdevniecībā «RAKA». Arī man neatteica, 2000. gadā grāmata nāca klajā.

Protams, ka tagad mani audzēkņi mācās tieši no šīm grāmatām, bet laikam nāksies iet pie direktores un lūgt, lai iegādājas jaunus komplektus. Astoņu gadu laikā esam pamatīgi nodriskājuši. Zinu, ka mana bioloģijas grāmata iecienīta arī citās skolās. Tie, kas stājas Stradiņa Universitātē, saka, ka testos bioloģijā puse jautājumu esot no manas grāmatas.

Līdzīgi mācību materiālus sagatavoju arī ķīmijā, ir viela audzēkņiem paštreiņam, uzdevumi, lai sagatavotos pārbaudes darbiem. Viss papildināts ar zīmējumiem, uz-

devumiem, eksperimentu variantiem. Šopavasār mans darbs tika prezentēts.

— Kā tas ir – redzēt savu vārdu un uzvārdu uz grāmatas vāka? Droši vien lepnums pārņem.

F.: — O, jā, pirmo reizi tas bija patkami. Tagad pierasts un šķiet, kas nu tur īpašs. Vienīgi šad tad uzjautā, sak, kad tad būs nākamā grāmata.

— Un kad būs?

F.: — Nezinu. Pašlaik tam pietrūkst laika.

L.: — Ziniet, ja grāmatas rakstīšana un izdošana būtu ātrs un viegls process, tad jau varētu priecāties. Taču, kad esi gadiem ilgi strādājis, tas vairs neizsauc emocijas. Grāmata kļūst vienkārši par darba materiālu, simtreiz lasītu un pārlasītu, labotu un pārlabotu. Visādā ziņā godkārtīgi mēs neesam.

— Kas jūsu ģimenes dzīvē aizpilda tos brīžus, kas nav veltīti pedagogijai un mācību grāmatu rakstīšanai?

L.: — Jau piecus gadus vasarās dzīvojam laukos. Remontējam māju, kopjam tīrumus, darbojamies siltumnīcās. Ir truši, vistas, trīs suni. Mana sirds pieder puķēm, tikko saule uz pavasari pagriežas, pilnas palodzes ar visādiem rosodiem.

F.: — Bērniņā daudz nācās strādāt, sākot ar kolhoza aitu ganišanu un beidzot ar rudzu pļaušanu. Man patik lauki, patik lauku darbi, bet, kad gadās brīvs brīdis, kaislīgi nododos maksšķeršanai. Starp citu, Lilija tāpat. Redz, mums arī šajā ziņā saskan.

□□□

Lai gan šajā vietā intervijai tiek likts punkts, patiesībā te būtu vajadzīgs daudzpunkts. Vēl tik daudz runājama – par kopīgām interesēm, par ceļojumiem, par bērniem un mazbērniem, par draugiem un par abu skolotāju nākotnes iecerēm. Turpinājums sekos, tā teica skolotājs Francis Livmanis. Lai viņiem izdodas!

L. Kirillova

LĪVĀNU NOVADĀ

Līvānos sākusies pieteikšanās sakoptības konkursam
«Topi skaistāks, mans novads!»

Līvānu novada domē ir sākusies pieteikumu pieņemšana dalībai sakoptības konkursā «Topi skaistāks, mans novads!», «Novadnieku» informē sabiedrisko attiecību speciāliste Līvānu novada domē Ginta Kraukle.

Sakoptības konkurss Līvānos notiek jau vairākus gadu desmitus. Konkursa komisija, balstoties uz iedzīvotāju viedokli, šogad nonākusi pie slēdziena, ka ir laiks konkursa norisē ienest izmaiņas. Novada domes arhitektē Inga Ancāne informē, ka ieviesti vairāki jauninājumi, piemēram, šogad tiks

vērtētas ne tikai lauku sētas un pilsētas dārzi, bet arī balkonu un lodžiju apstādījumi jeb gaisa dārzi, kas kļūst aizvien populārāki.

Turpmāk iedzīvotāji konkursam pieteikties varēs agrāk nekā citus gadus – līdz 1. jūnijam. Tas tādēļ, lai cilvēki jau gada pirmajā pusē varētu plānot – piedalīties konkursā vai ne. Paši dārzu saimnieki varēs noteikt arī to, vai dārzs tiks apmeklēts vienu reizi – vasarā, vai arī divas reizes, piemēram, pavasarī un vasarā vai vasarā un rudenī. Šāda iespēja ļaus savas kolekcijas parādīt arī pavasara puķu kolekcionāriem vai tiem, kam dārza krāšņums atklājas rudens puķu dažādībā.

Līdz šim komisija dārzu apskati veica, saimniekus iepriekš īpaši nebrīdinot, taču no šā gada komisijas apmeklējums tiks pieteikts, lai saimnieki savus dārzus varētu uzpost, nopļaut zālienu un paši sagaidīt vērtētājus, pievēršot uzmanību sava dārza savdabībai.

Konkursā tiks noteikts uzvarētājs uzņēmumu, iestāžu, individuālo māju, lauku sētu un gaisa dārzu grupā, taču ievērots tiks ikviens dalībnieks, saņemot īpašas nominācijas. Konkursa uzvarētājiem par piemiņu paliks šim konkursam gatavota uzvarētāja zīme.

Tā kā dārzkopības entuziastiem vislabākā dāvana ir iespēja smelties jaunas idejas, tad no šī gada

visiem konkursa dalībniekiem būs kopīga dāvana – nākošajā gadā brauciens uz Latvijas skaidrotājiem dārziem pēc iepriekš izveidota maršruta. Brauciena izdevumus segs pašvaldība no konkursa norisei paredzētajiem līdzekļiem. Domu par šāda brauciena lietderību ieteica konkursa dalībnieki – iedzīvotāji, jo, viņuprāt, tas ir daudz vērtīgāk nekā dāvanu karte vai kāda taustāma balva.

Vēl jauninājums ir tas, ka dalībniekus konkursam varēs pieteikt ne tikai iedzīvotāji paši, bet arī ielu vecākie, kaimiņi vai konkursa komisija, kas ievērojusi kādu sakoptu īpašumu. Zīmīgi, ka kon-

kursā tiks noteikti arī novada nesakoptākie īpašumi, tādējādi mudinot īpašniekus gādāt par to, kas viņiem pieder.

Konkursa dalībnieku godināšana tradicionāli notiks Latvijas Republikas proklamēšanas svētkos novembrī, tādējādi stiprinot iedzīvotāju piederību Līvānu novadam un Latvijai.

Līdz 1. jūnijam gan paši dārzu īpašnieki, gan kaimiņi, kā arī māju un ielu vecākie var pieteikt skaistākos Līvānu novada dārzus konkursam pa tālruni 5307272 vai 5307250, kā arī personīgi domes 3. stāvā 303. kabinetā pirmdienās un ceturtdienās no pulksten 9.00 līdz 16.00.

PREIĻU NOVADĀ

Apbalvoti konkursa «Šķirojot saudzēsīm!» uzvarētāji

Preiļu novada domē notika pasākums, kurā tika sumināti makulatūras vākšanas konkursa mācību iestādēm «Šķirojot saudzēsīm» uzvarētāji. AS «Latvijas Zaļais Punkts» bija sarūpējusi suvenirus konkursā piedalījušos skolu pārstāvjiem, bet naudas balvas un dāvanu kartes uzvarētājiem – SIA «Preiļu saimnieks» un Preiļu novada domē, «Novadnieku» informē Preiļu novada domes sabiedrisko attiecību speciālists Jānis Vaivodis.

Konkursā piedalījās deviņu

Preiļu rajona skolu audzēkņi. Konkursa laikā kopumā tika nodotas 30,479 tonnas makulatūras (Preiļu 1. pamatskola – 13 250,5 kg, Riebiņu vidusskola – 6300 kg, Priekuļu pamatskola – 3392 kg, Jersikas pamatskola – 2499 kg, Aizkalnes pamatskola – 2426 kg, Salas pamatskola – 1286 kg, Preiļu 2. vidusskola – 601 kg, Preiļu Valsts ģimnāzija – 423 kg, Preiļu arodvidusskola – 301,5 kg).

Visaktīvākie makulatūras vācēji izrādījās Aizkalnes pamatskolas

skolēni (vidēji viens Aizkalnes pamatskolas skolnieks nodeva 50,54 kg makulatūras), otrie aktīvākie makulatūras vācēji bija Priekuļu pamatskolas bērni (vidēji 37,27 kg), trešie aktīvākie – Riebiņu vidusskolas skolēni (vidēji 30,43 kg). Tālāk seko Jersikas pamatskola, Salas pamatskola, Preiļu 1. pamatskola, Preiļu 2. vidusskola, Preiļu arodvidusskola, Preiļu Valsts ģimnāzija. Šo skolu pārstāvji par dalību konkursā saņēma suvenirus no AS «Latvijas Zaļais Punkts».

Aktīvākā makulatūras vācēju klase bija Jersikas pamatskolas 9. klase, kura kopumā savāca 2151,9 kg, vidēji 195,63 kg uz vienu klases skolēnu, un par savu aktivitāti saņēma Ls 20. 2. vietā ierindojās Preiļu 1. pamatskolas 5.c klase, kas savāca 1 513 kg, vidēji 65,78 kg uz vienu klases skolēnu un saņēma Ls 15.

Kā bija paredzēts konkursa nolikumā, lielākās balvas pienācās tieši individuālajiem makulatūras vācējiem, un jāatzīst, ka skolēni tiešām bija pacentušies. Pirmo

vieta un Ls 40 balvu ieguva Aizkalnes pamatskolas 7. klases skolnieks G.Kampāns (kopumā nodevis 1291 kg makulatūras), 2. vietā un Ls 30 – Preiļu 1. pamatskolas 6.a klases skolniecei L.Vibornā (nodoti 655 kg), 3. vieta un Ls 20 – Priekuļu pamatskolas 7. klases skolniekam J.Pauniņam (nodoti 599 kg), 4. vieta un Ls 5 – Priekuļu pamatskolas 6. klases skolniekam J.Ivbulim (590 kg), 5. vieta un Ls 5 – Aizkalnes pamatskolas 7. klases skolniekam R.Loždam.

Piedalīsies jauno
izpildītāju konkursa
«Jaunās zvaigznes»
finālā

Preiļu 1. pamatskolas 9. klases skolniece **SANTA VUCĀNE** (attēlā) 1. jūnijā piedalīsies Latvijas jauno izpildītāju konkursa «Jaunās zvaigznes» finālā Dzintaru koncertzālē.

Kā «Novadniekam» pastāstīja Preiļu novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Maija Paegle, konkursa 1. kārtā notika aprīļa sākumā Jēkabpīlī. 2. kārtā meitene savu dziedātprasmi kopā ar pārējiem jauniešiem talantiem rādīja VEF Kultūras pilī.

Santas vokālā pedagoģe ir jēkabpiliete, grupas «Dāmu pops» vokāliste Anita Gavare. Pēc Preiļu 1. pamatskolas absolvēšanas meitene tālāk nolēmusi mācīties Jēkabpīlī 3. vidusskolā, lai reizē varētu pilnveidot savu dziedātprasmi un attīstīt vokālās dotības.

Konkursa «Jaunās zvaigznes» finālā Santa Vucāne izpildīs Raimonda Paula dziesmu «Kā ļaudis mīlējās» no mūzikla «Mucenieks un muceniece».

Konkursa fināla tiešraides translācija sāksies 1. jūnijā plkst. 17.00 LTV 1. Sekosim televīzijas programmai un 1. jūnijā pie televizoru ekrāniem atbalstīsim Santu!

PREIĻIEM – 80

Mana pilsēta – mana sirds

● Šīs fotogrāfijas (augšā) stāsta par kultūras dzīvi pagājušā gadsimta trīsdesmitajos gados Preiļos. Abās redzami Preiļu teātra pulciņa dalībnieki, kam pa spēkam bija tik nopietnas lugas kā «Mērnieku laiki» iestudējums.

● Attēlā pa labi iemūžināts Preiļu pastmeistars Konstantīns Tesnovs (no labās), veicot savus dienesta pienākumus. Fotogrāfija tapusi 1935. gada septembrī. Foto no Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja fondiem.

«Bez aitām sen būtu ieauguši krūmos un nezālēs»

Tagadējie pilsētas bērni, ieraudzījuši ceļmalas ganībās aitu bariņu, nebeidz brīnīties. Par reti sastopamiem mājlopiem Latgalē kļuvušas vilnas, garšīgās un veselīgās gaļas devējas. Taču pamazām šī lopkopības nozare atdzīvojas. Arī Preiļu rajonā šur tur jau redzami prāvi aitu ganāmpulki. Pagājušajā nedēļā «Novadnieks» viesojās piemājas saimniecībā «Kļavu mājas» pie HELENAS un STANISLAVA MŪRNIEMIEM Preiļu pagastā. Latvijas tumšgalvju bariņš tur visai krietns, arī rūpju ar lopiņiem pietiekami, taču saimnieki negrasās nodarbi mest pie malas. Saimniece ir pārliecināta: «Bez aitām sen būtu ieauguši krūmos un nezālēs».

Sāka ar divām

«Ja jūs būtu atbraukuši pērn, tad gan būtu redzējuši ganāmpulku – krietni pāri simtam. Brižiem kūti nevarēja ne apgriezties, kur nu vēl saprast, kā labāk pabarot un apkopt. Šogad ganībās tikai ap 70 aitu un jēru,» stāsta Helēnas kundze un ved skatīties savas tumšgalvainās milules. «Kļavu mājas» atrodas uzkalniņā, un aukstais ziemeļvējš zēģelē tā, ka jāsarauj augstāk apkakles un ar skaudību jādomā par aitām, kurām biežāk un pēc cirpšanas ataugušajā kažokā ir gluži silti.

Aitu mātes, pusaugu jēri un vēl gluži maziņi blējēji kā pēc komadas met mieru zaļes plūksšanai. Svešinieki nāk, jābūt uzmanīgiem. Tikai saimnieces tuvums nomierina un pēc briža ganāmpulks atkal mierīgi skrūbina sulīgo pavasara zālīti. «Kad pie aitām nāku viena, ai, kā visas grīb ar mani runāties. Blēj kaut ko savā valodā un stāsta,» novērojumos dalās aitkope. «No svešiniekiem gan neko nevar zināt, tāpēc tādas tramīgas...»

Helēna 30 darba gadus aizvadījusi tirdzniecībā un tolaik ne domājusi, ne plānojuši, ka kādreiz varētu nodarboties ar aitkopību. Bērniībā gan vecāku mājās Gailišos aitas turētas, no tiem laikiem arī iepatikušies šie kustīgie un sabiedriskie dzīvnieki. Pēc aiziešanas pensijā abi ar vīru sākuši domāt, ko isti iesākt. Nekāda lielā pensija nav nopelnīta, tāpēc lieks lats par skādi nenāk. Tā «Kļavu mājas» pirms gadiem deviņiem parādījušās aitas. Sākumā divas, bet pamazām ganāmpulks audzis arvien lielāks un lielāks.

Ar aitām tāpat kā ar bitēm

«Esmu secinājusi, ka ar aitām ir tāpat kā ar bitēm – vai nu iet no rokas, vai ne,» saka Helēna. Viņai iet. Pērn krietni daudz pārdots gaļai un turēšanai, bet pa ziedu atkal saskrējuši jēriņi. Jaunajām aitiņām gan pārsvarā pa vienam mazulim, bet tas nekas, nākamgad būs vairāk.

Aitas ir universāli dzīvnieki, īstas zaļes plāvējas. Tā kā apvidus ir samērā kalnains, augsne smaga un mālaina, ar graudkopību vai dārzenu audzēšanu nodarboties nav izdevīgi. Toties sprogainītes tīrumus nograuz lidzenus kā pagalma mauriņu labāk par zaļes plaujamo aparātu. Agrāk mocījušies ar platību applaušanu, pa reizei pat ķērušies pie noliegtās kūlas dedzināšanas, bet tagad – paldies Dievam, nekādu problēmu. 10 hektārus ganību, tajā skaitā arī daļu kādreizējā Raiņa kolhoza ābeļdārza, kas tagad pieder Mūrniekiem, aitiņas līdz rudenim *apcērp* gludas. Viņām garšo arī vibotnes, balandas, siki krūmiņi un zariņi, bet rudenī tās našķojas ar zemē sakritušajiem āboliem. Laikam tāpēc ir veselīgas un krietni pieņemamas svarā.

Visas problēmas ir risināmas

Vasarā ar aitām nav nekādu problēmu. Galvenais, lai ganībās būtu svaigs ūdens,

● Helēna Mūrniece (attēlā pa labi) par savām tumšgalvainajām milulēm stāsta ar aizrautību un ir pārliecināta, ka aitas ir gudri dzīvnieki. Parasti īpaši izceļas barvede, kurai klausā viss ganāmpulks. Jebkura svešinieka tuvošanās tiek nekavējoties pamanīta, tāpēc fotografēšanas nebija vienkārša.

Foto: A. Šņepsts

ko padzerties, un sāls kluči laizīšanai. Par sāli gan Helēna saka, ka pēdējā laikā palicis nenormāli dārgs. Nupat skatījusies, ka nesen nopirktie divi «rimbuļi» jau pavisam plāni palikuši, nāksoties jaunnedēļ braukt uz veterināro aptieku un pirkt.

«Nav viegli laukos saimniekot, ja šitāda astronomiska inflācija. Parēķinām, cik degviela izmaksā, mati šausmās gaisā saceljas, bet drīz vajadzēs sienu gādāt. Aitām nepieciešams labs siens, smalks un lapains. Tāpēc līdz Jāņiem visam jābūt sagatavotam. Un tad vēl graudaugi jāsej un jānovāc, lai aitām ziemā būtu speķbarība, ko silēs bērt. Pērnruuden lielāko daļu siena ruļļu nācās atstāt pagalmā zem kļavas debess. Laika apstākļi bija slikti, daļa siena sapuva. Vārdu sakot, nomocījāmies, tāpēc šogad centisimies pabeigt šķūņa celtniecību, lai lopbarība būtu zem jumta sausumā,» stāsta saimniece.

Viņa piebilst, ka nauda vajadzīga arī daudzu citu pakalpojumu, piemēram, veterinārārsta darba apmaksai, tāpēc viegli nenākas. Helēna pati iemanījies nepieciešamos vitamīnus jēriem un aitām injicēt. Ja rodas sarežģījumi, tad gan tiekot saukts dakters.

Divreiz gadā pie friziera

Aitu vilna Latgalē vienmēr bijusi viens no pieprasītākajiem lauksaimniecības produkcijas veidiem. Vienmēr, bet ne tagad. Taču ganāmpulks ir jānocērp, un tas notiek divreiz gadā – pavasarī un rudenī. Sākumā esot cirpuši pēc sentēvu metodēm ar tā sauktajām aitu dzirkļēm. Bet tad gan rokas stīvas un mugura lika, kamēr visu ganāmpulku caur *frizētavu* izlaiž.

«Es viena pati to nespētu. Vienmēr meita Sarmīte nāca palīgā. Kamēr es vienu aitu nocirpu, viņa – trīs. Bet tagad iegādātas elektriskās aitu cērpamās šķeres. 300 latus samaksājām, tas ir liels atvieglojums,» stāsta Helēnas kundze un piemetina, ka esot tomēr viena problēma – ierīce labi darbojas tikai tad, ja aitam kažoks tīrs. Citādi aizķep ciet un bieži jātīra.

«Kļavu mājas» vienmēr tiekot ievērota arī senā tradīcija – pēc cirpšanas katrai

aitiņai atstāt astes galā smuku pušķīti, lai lopiņam nav kauns.

Gaida ierodamies papiņu

Tā kā Mūrnieki nodarbojas ar Latvijas tumšgalvaino aitu audzēšanu, svarīgi ir rūpēties par šķirnes tīrību. Katru gadu tiek meklēts un pirktis teķis vaislai. «Šogad mūsu aitiņām *papiņa* vēl nav,» saka saimniece. «To atvedīsim vasarā, lai viņam pietiek laika kārtīgi padarīt savu darbu. Asins radniecība nav pieļaujama.»

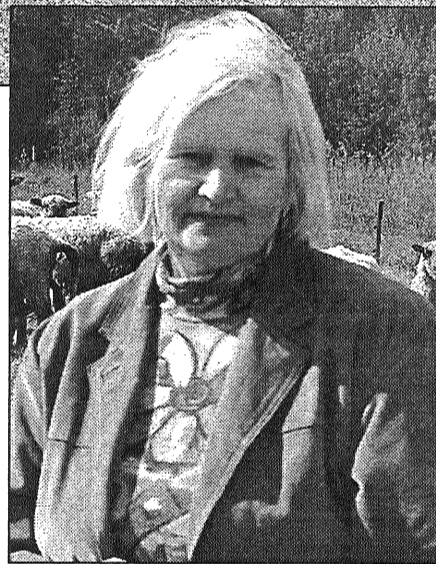
Šoziem daļa jēriņu saskrējuši decembrī, tagad tie krietni paaugušies un ir veselīgi. Nākamā *tūre* bijusi martā, tāpēc redzams, ka jēriem vēl vajadzīgs mātes piens. Nometušies ceļos, tie sparīgi *ziž* un sajūsmā tirina astītes. Parasti katrai aitai piedzimsot pa diviem, reizumis pat pa trim un četriem jēriem, kas saimniecei sagādājot papildu problēmas ar barošanu un kopšanu. Bet tā kā bijis daudz jaunaitiņu, šogad tām pārsvarā sagaidīts tikai pa vienam jēriņam.

Lai būtu veselās

Nav jau gluži tā, ka aitas var turēt katrs, kas to iedomāties. Vajadzīgas zināšanas. Piemēram, par to, ka ļoti no svara ir kvalitatīvs siens. Nedod Dievs, ja gadās kāds sapelējis kumšķis, tad dzīvniekus uzpūš, tie pārstāj gremot. «Man virtuvē visu laiku ir gatavībā katrolis, kur es tādiem gadījumiem vāru pelašķus, ķimenes. Ķeru rokā aitas un par varītēm leju tēju mutē. Labi palīdz,» skaidro aitkope.

Zināms, ka aitām ziemā labi noder arī dažādas lapu un zaļu slotiņas, bet nav jaudas lielus krājumus sagādāt. Pa reizei ieliekot apšu zarus, lai būtu kur grauzt vitamīniem bagātu un veselīgu miziņu. «Pēdējā laikā domāju, ka tādām aitu ganāmpulkam vajag gados jaunus saimniekus. Vairs nespēju visu, kas nepieciešams, padarīt,» tā Helēna, lai gan, domājams, tas teikts vienīgi pa jokam.

No pieredzes zināms, ka jāgādā arī par to, lai kūti vienmēr būtu svaigs gaiss, lai cauru gadu lopiņi dabūtu svaigu ūdeni.

Arī ganību periodā aitām ūdeni atved no mājām. «Ja dzers no diķa vai pelķēm, ar biznesu būs cauri. Lopiņi slimos, jo līdz ar ūdeni uzņems arī visādas slimības.»

Izdevīguma maz

Helēna Mūrniece uzskata, ka ar aitkopību derētu nodarboties visiem lauku pensionāriem. «Nezāles līdz istabas logiem aizaugušas, paši sūdzas, ka pensijas mazas. Iekoptu aitiņas, pavisam cits skats būtu – kūla nebūtu jādedzina, i vardītes pa pļavu lēkātu, i stārķiem būtu, kur paganities. Tāpat arī naudiņu varētu nopelnīt,» viņa ir pārliecināta. «Visiem taču radi pilsētās dzīvo. Kad brauc ciemos, man nav jābēdā, ko galdā likt. Šašlika spainis vienmēr sagatavots, gurķi un tomāti dārzā pieauguši, un vēl līdzīdu kādu jēra cisku var iedot.»

Ar gaļas realizāciju gan jūtamas problēmas. Lai gan tīrū tā pieprasīta, tuvumā nevienas specializētas kautuves nav. Cilvēku maksātspēja arī ir zema, tāpēc lielos apjomos gaļas ražošana netiek plānota. Ir savi kundes, ar to arī iztiek. Galus varētu savilkt kopā, ja aitas gaļa maksātu vismaz trīs lati kilogramā.

Tāpat nerentējas arī vilnas pārdošana. Ir vien pāris uzņēmumi, kas iegādājas nemazgātu vilnu. Mūrnieki dziju preti neņem, bet izvēlas austās segas, galdautus un pat adītās zeķes. Ādiņas uzpērkot kāds ridznieks, kas no tām šujot segas, pārklājus un vēl citas siltas un jaukas lietas. Ja ir enerģija un drusciņ pašīverējas, nemaz tik sliktas tas aitu biznes nav, tā secina Helēnas kundze.

L. Kirillova

Svētki kopā ar grāmatām

● Grāmatu svētkos vieni no aktīvākajiem dalībniekiem bija bibliotēku darbinieki, kas uz pasākumu bija ieradušies, līdz ņemot savus lasītājus.

Ar daudziem apmeklētājiem, kuru vidū liels pulks bija no rajona lauku pašvaldībām, kā arī skolu jaunatne, Preiļos izskanēja 7. Grāmatu svētki. Galvenie svētku ieguvēji – grāmatu lasītāji, kuri par lētāku maksu, bez tirgotāju uzdevumiem gan papildināja savas personīgās bibliotēkas, gan arī varēs daudz labas literatūras saņemt savās bibliotēkās, jo Grāmatu svētku būtība ir līdzekļu piesaiste jaunu grāmatu iegādei. Kā liecina pēc Grāmatu svētkiem no Preiļu galvenās bibliotēkas saņemtā informācija, dāvinātāju pulks šogad ir bijis itin plašs. Ar Lauku bibliotēku atbalsta biedrības, kas ir galvenā svētku rīkotāja un sponsora piesaistītāja, gā-

dību Preiļu rajona bibliotēkas un skolas saņems dāvanu kartes un grāmatas no Hansabankas, Latvijas Mobilā telefona, Zemkopības ministrijas, Vides ministrijas, Tautas partijas, partijām «Jaunie demokrāti», «Saskaņas centrs», no Eiropas komisijas pārstāvniecības Latvijā, Latvijas Bērnu fonda, VA «Tēvijas sargs», Latvijas ebreju biedrības «Šamir», no izdevniecībām «Zvaigzne ABC», «Nordik», «Jumava», «Liktņstāsti», «Annele», «Skarabejs», «Lauku Avīze», individuāli no Antras Rugātes.

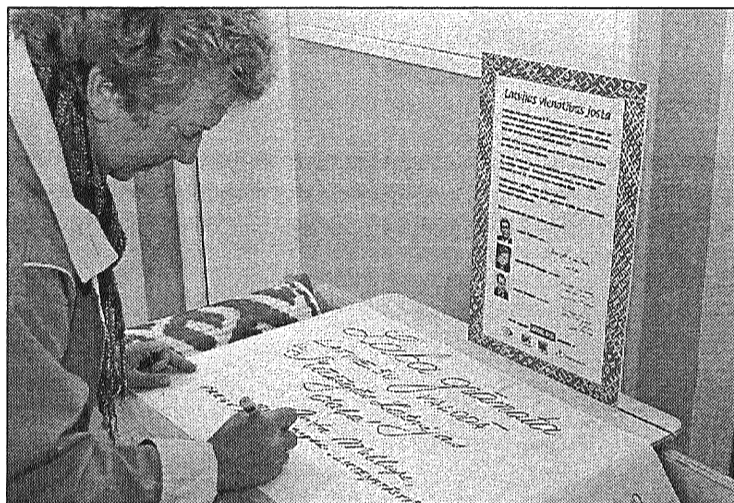
Grāmatu svētkus Preiļu novada kultūras centrā ievadīja Preiļu novada domes priekšsēdētāja vietnieka Oļega Hļebņikova, Preiļu galvenās bibliotēkas vadītājas Ināras Batarāgas un Lauku bib-

liotēku atbalsta biedrības valdes priekšsēdētājas Birutas Eglītes uzrunas, pēc tam sekoja «Latvijas Avīzes» vadītā publiskā diskusija «Patērētāju tiesības». Diskusijā piedalījās 9. Saeimas deputāti Jānis Eglītis (Tautas partija), Vitālijs Orlovs («Saskaņas centrs»), kā arī Banku augstskolas docents Jānis Grasis («Jaunie demokrāti»), Eiropas komisijas pārstāvniecības Latvijā darbiniece Baiba Vitoliņa.

Konkursi, erudīcijas spēles, tikšanās ar izdevniecību pārstāvjiem, ar jaunāko grāmatu autoriem, prezentācijas, rotaļas, dzeja un mūzika, iepirkšanās, grāmatu izloze, dāvanu karšu izsniegšana, — tā ritēja 7. Grāmatu svētki Preiļos.

● Preiļu mūzikas un mākslas skolā notika jautri piedzīvojumi «Pirātu ielenkumā».

● Uz Latvijas vienotības jostas vārdus «Laba grāmata latviešu valodā ir mūžīgās Latvijas daļa» raksta Anīta Mellupe, grāmatu apgāda «Liktņstāsti» vadītāja. Foto: A. Šņepsts

Uz Preiļiem atceļoja arī Latvijas vienotības josta, uz kuras aicināts parakstīties ikviens, kas vēlē labu Latvijai tās 90. dzimšanas dienā. Latvijas vienotības josta visā tās septiņu kilometru garumā, vienīgā tāda pasaulē, pirms 18. novembra būs skatāma Rīgā. Tieši

Grāmatu svētku dalībniekiem kā pirmajiem Preiļu rajonā bija izdevība atstāt savu vēlējumu jostas fragmentā. Turpmāk tā atradīsies Preiļu galvenajā bibliotēkā, kur ikvienam apmeklētājam būs iespēja uzrakstīt apsveikumu Latvijai.

Izzinošā un «garšīgā» meistarības diena

Topošie pavāri, tūrisma nozares speciālisti un arī namdari Jaunaglonas arodvidusskolā piedalījās Meistaru dienā, ko organizēja biedrība «Siera klubs» sadarbībā ar Zemkopības ministriju un akciju sabiedrību «Valmieras piens».

Meistaru dienā ar skolas audzēkņiem un pedagogiem tikās Zemkopības ministrijas Eiropas Savienības un valsts atbalsta departamenta vecākā referente Santa Barone-Upeniece, sabiedriskās organizācijas «Siera klubs» valdes priekšsēdētāja Vanda Davidanova, viesu nama «Mežinieku mājas» īpašniece Mārīte Mežiniece, ģimenes ārste Skaidrite Valaine, spēļu kluba bāra «Melnais kakšis. Vēstniecība» šefpavāre Ināra Liepiņa.

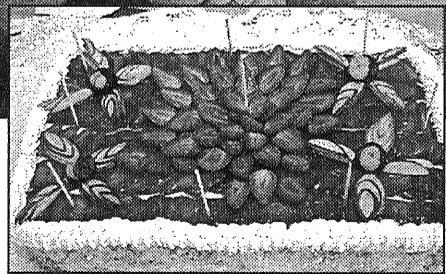
Mārīte Mežiniece prezentēja savā bioloģiskajā zemnieku saimniecībā iegūtā piena izstrādājumus – sierus ar riekstiem, saulespuķu sēklām un ķīmenēm, siera kūku, maizītes, mājas gatavoto kausēto sieru, saldā krējuma putas ar avenēm, plātsmaizes, kā arī stāstīja par to tapšanu. Dažāda veida mājas siera gatavošanu apgūvusi Mārītes mamma, kas zināšanas papildina Mārītes Ritīņa pavārmākslas akadēmijā. Mežinieku viesu māja ir «Siera kluba» biedre un piedalās tā rīkotajos dažāda mēroga Latvijas pasākumos. Jaunaglonas arodvidusskolai izveidojusies laba sadarbība ar Mežinieku viesu namu, tajā audzēkņi praksē iepazīstas ar tūrisma uzņemšanu un

● Jaunaglonas arodvidusskolas audzēkņi Meistaru dienā gan ieguva jaunas zināšanas, gan cienājās ar dažādiem našķiem, kā gatavošanā kvalificēti meistari izmantojuši sieru.

servisa nodrošināšanu.

Santa Barone-Upeniece iepazīstināja ar plašajām iespējām projektu gatavošanā un līdzekļu piesaistē, stāstīja par programmu «Leader +». Skaidrite Valaine uzstājās ar lekciju par veselīgu dzīvesveidu un pareiziem ēšanas ieradumiem. Ināra Liepiņa skolas mācību laboratorijā praktiski vadīja ēdie-

● No kārdinošās tortes, kuras gatavošanā izmantots Itālijas siers, pa gabaliņam tika katram Meistaru dienas dalībniekam. Foto: A. Šņepsts

nu gatavošanu no «Valmieras piena» sieri, mācīja tos skaisti servēt un pasniegt, kā arī stāstīja par daudzveidīgajām receptēm

ši piena produkta izmantošanā.

Mūsu skolā tiek sagatavoti gan pavāri, gan lauku tūrisma nozares speciālisti, kam arī jāapgūst ēdināšanas un galda servēšanas, kā arī apkalpošanas zinības, jo aizvien biežāk viesu namos tiek pieprasīti darbinieki tieši ar šādām prasmēm, sarunā ar «Novadnieku» sacīja Jaunaglonas arodvidusskolas direktora vietniece audzināšanas darbā Sarmīte Kampāne. Tāpēc Meistaru dienā piedalās arī tie audzēkņi, kas apgūst specialitāti saistībā ar lauku tūrisma. Sākot ar šo mācību gadu, skolā grupas audzēkņiem tiek piedāvāta iespēja papildus iziet ēdienu gatavošanas kursus un nokārtot eksāmenu pavāra kvalifikācijas ieguvei. Sarmīte Kampāne ļoti atzinīgi vērtēja Meistaru dienas norisi, īpaši plašo informāciju par lauku attīstības programmu, ko sniegusi specialiste, kas ar to darbojas, kā arī pavārmākslas šedevrus, ko prezentēja Mārīte Mežiniece un Ināra Liepiņa. Šāda veida Meistaru diena skolā notika pirmo reizi.

Man prieks, ka šoreiz esam «Preiļu meitenes», žurnālistiem atzina Vanda Davidanova, stāstot, ka visa Meistaru dienas komanda ir Preiļu rajona pārstāves, tiesa, dažas no viņām strādā Rīgā. Šogad paredzētas trīs Meistaru dienas dažādās Latvijas arodskolās, bet noslēgumā audzēkņi no 17 arodvidusskolām tiks aicināti uz Rīgu, kur viņiem būs iespēja iepazīties ar darbu labākajos restorānos un kafējnicās.

Lappusi sagatavoja L.Rancāne

Skola uz neskaidras nākotnes sliekšņa

Dienā, kad «Novadnieks» apmeklēja Rudzātu speciālo internātpamatskolu, skolas teritorijā kūsāja rosība. Šķiet, visa skolas saime bija iesaistījusies pavasara darbos – uzkopšanā, apzaļumošanā. Vecāko klašu skolēni strādāja ar grābekļiem un lāpstām, zēnu rokās bija arī sarežģītāki darba rīki, ar kuru palīdzību viņi laboja un gatavoja jaunus soliņus. Vairāki skolotāji darbojās pie garas puķu dobes, ziemciešu stādus pārstādot citā vietā. Tālākajās vietās skolotāju uzraudzībā audzēkņi dedzināja savāktās lapas, zarus un grūžus. Bet paši mazākie skolas bērni laiku pavadīja rotaļu laukumā, vērodami, ar kādu nopietnību viņu lielākie skolasbiedri rūpējas par apkārtnes uzpošanu.

Internātpamatskola vairāku iepriekšējo gadu laikā pārmainījusies līdz nepazīšanai, un, šķiet, tajā beidzot celtniecības un pārveides darbiem varētu būt pielikts punkts, un pienācis laiks priecāties par padarīto un izbaudīt ērtos mācību un sadzīves apstākļus. Tomēr direktors Edgars Vaivods neslēpj bažas, un tagad tās saistītas ar administratīvi teritoriālo reformu un rajonu likvidēšanu, jo skola ir rajona padomes iestāde. Kas būs jaunie saimnieki? Kas finansēs skolu, kāda būs tās nākotne? Pilnīgas skaidrības šajos jautājumos vēl joprojām nav.

Jautājumi paliek bez atbildēm

— Reorganizācija uztrauc, tā nesis pagaidām vēl nezināmas pārmaiņas, — teica direktors. — Speciālā internātpamatskola te pastāv kopš 1981. gada, kad uz Rudzātiem tika pārcelta no Arendoles. Pēc skaita esmu ceturtais tās direktors, un katrs mans priekštecis kaut ko ir darījis skolas attīstībā. Īpaši iepriekšējos gados, kad tika ieguldīti lieli līdzekļi, piesaistot gan sponsorus, gan valsts naudu, skolu sakārtojot atbilstoši mūsdienu prasībām.

Skolā mācās bērni no dažādām pašvaldībām, to skaits svārstās no 80 līdz 90. Pašlaik 47 audzēkņi ir no pašu rajona pašvaldībām, piemēram, 13 bērni no Aglonas pagasta. Pārējie audzēkņi nāk no Aizkraukles, Balvu, Cēsu, Daugavpils, Talsu, Valmieras un citiem rajoniem. Skolas uzturēšanai un pedagogu algām līdzekļi tiek saņemti no valsts mērķdotācijām.

— Kā skola strādās pēc reformas pabeigšanas, kādu reģionu aptversim, tas pašlaik nav zināms, — bažījās Edgars Vaivods. — Pēc rajona reorganizācijas skola nonāks Līvānu pašvaldības pārziņā, jo Rudzātu pagasts pievienosies Līvānu novadam. Ja darbosimies tikai novada vajadzībām, tad skolā paliks tikai kāds desmits audzēkņu, kas būs nepietiekami tās tālākai pastāvēšanai. Rajonu reorganizācijas procesā parādās daudz jautājumu, uz kuriem pašlaik neviens neņem atbildēt. Valsts gan solās finansiāli arī turpmāk uzturēt speciālās internātpamatskolas.

Otra problēma, kas pēdējā laikā iespaido skolas darbību, ir tā, ka ikvienam audzēknim – bārenim — jābūt kādai piesaistei – audzģimenei vai bērnu namam, skolai atstājot tikai izglītojošās funkc-

jas. Tas nozīmē, ka bērniem brīvdienās un vasaras brīvlaikā jāatstāj skola un jādodas pie saviem aizbildņiem, audžvecākiem vai uz bērnu namu, un līdz ar to sākusies aktīva «kustība», — audzēkņiem ceļojot šurpu un turpu. Piemēram, Rīgas pašvaldība, pildot šo nosacījumu, par saviem bērniem – bāreņiem noslēgusi līgumu ar Stiklu bērnu namu Ventpils rajonā, kur savukārt ir iespēja apmeklēt arī skolu, un līdz ar to vairāki bērni atstājuši Rudzātu internātpamatskolu. Tāds pats rezultāts paredzams attiecībā uz skolēniem no vairākām citām pašvaldībām, jo mūsu rajonā nav ne bērnu nama, ne audžģimene, kurās ievietot bērnus ārpusģimenes aprūpē. Vēl viena daļu bērnu – bāreņu skolas brīvlaikos brauc uz savām piesaistes vietām, uz tiem pašiem Stikliem Ventpils rajonā, vai arī uz Aizkraukles rajonu. Viņi gan brauc paši, gan tiek vesti ar skolas transportu.

Vai uz plašās un labi iekārtotās skolas bāzes arī tepat Rudzātos nevarētu ierīkot bērnu namu? Tāds jautājums ir citas ministrijas kompetencē, skaidroja direktors, jo, lūk, internātpamatskola ir Izglītības un zinātnes ministrijas pakļautībā, bet bērnu nami – Labklājības ministrijas pārziņā. Acimredzot, valstij naudas ir daudz un vizināt bērnus cauri visai valstij, lai tikai izpildītu vienas ministrijas ierēdņu sacerētu kārtējo nelogisko likumu, ir daudz izdevīgāk. Protams, pašvaldības varētu mēģināt šo jautājumu «pacelt» un risināt, bet tuvākajā laikā, kamēr tās aizņemtas ar reformu, šādiem darbiem nevienam nav labās gribas.

Šie jautājumi, — kāda būs tuvākā nākotne, vai pastāvēs otra līmeņa pašvaldības, skolu uztrauc visvairāk. Lai cik skaistus vārdus un solījumus arī nebārstītu politiķi saistībā ar reformu, bet realitātē konkrēta iestāde ar savu teicamo bāzi, ar kvalificētajiem cilvēkresursiem spiesta dzīvot neziņā un stresā. Tam pakļauta mācību iestāde kā tāda, kā arī darbinieki un viņu ģimenes, kam tagad nav skaidrības par ritdienu un kas jūtas kā spēļlietiņas politiķu vizijās. Tiek kavēta skolas tālākas attīstības stratēģijas izstrāde, jo nākotne ir tā neziņā. Strādājam ikdienai, teica direktors, par tālāko neviens šodien neko nevar pateikt. Arī vispārīzglītojošās skolās tiek izstrādātas un ieviestas programmas speciālajai izglītībai, kā rezultātā pamazām samazinās speciālo internātskolu audzēkņu skaits. Tomēr valstī to bērnu, kam vērojama garīga atpūlība, diemžēl, mazāk nekļūst, un tas ir gan alkohola, gan depresiju, gan citu sociālas dabas iemeslu rezultāts, teica direktors.

Izglīto, attīsta un ārstē

Skolā paralēli mācību procesam notiek dažādas interesantas lietas, — konkursi, sacensības gan vietējā, gan valsts mērogā, kad tiek uzņemti citu speciālo skolu audzēkņi, piemēram, plašās novusa sacensības. Šogad te notika Latvijas speciālā olimpiāde. Viens no skolas audzēkņiem – Edgars Punduris bija izcīnījis tiesības piedalīties speciālo skolu audzēkņu sporta olimpiādē Šanhajā. Brauciena apmaksai tika

● Rudzātu internātpamatskolas direktors Edgars Vaivods ar sponsoru atbalstu iekārtotajā skolotāju istabā, kur pedagogiem radīti ērti apstākļi atpūtai.

meklēti sponsori. Nesen Rudzātos notika mājturības konkurss Latgales speciālo skolu audzēkņiem. Skolotāji tā sagatavošanā ieguldīja lielu darbu. Ik gadus pavasarī notiek plašs futbola turnīrs divu dienu garumā skolēniem un pieaugušajiem. Tāpat kā vispārīzglītojošajās skolās notiek arī projektu nedēļa, šogad tās laikā tika veikta apkārtnes sakopšana. Vasarās bērniem ir iespēja piedalīties nometnēs.

Pēc ilgajiem attīstības gadiem skola beidzot var lepoties ar teicami iekārtotiem kabinetiem, skolotāju istabu un citām telpām, ar gaumīgiem noformējumiem, ar daudzajiem sporta sacensībās izcīnītajiem kausiem. Darbojas pacēlājs, kas bērniem ar īpašām vajadzībām nogādā uz otro stāvu un atpakaļ.

Darbam pilnībā sagatavots un teicami iekārtots ir skolas rehabilitācijas centrs, kas īstu darbošanas pagaidām nevar uzsākt, jo jāiziet sertifikācijas process, bet pirms tam jāpiesaista fizikālās terapijas ārsts, kurš tiek meklēts. Agrāk šādos centros darbojās fizioterapeiti, tagad kārtība medicīnas nozarē ir citādāka, un šis «laučiņš» sadalīts fizikālās terapijas ārstiem, fizioterapeitiem, ergoterapeitiem, rehabilitologiem. Centrs nevar uzsākt darboties, kamēr nav atrasts tieši fizikālās terapijas ārsts. Pašlaik centrā strādā sertificēta masiere, kas moderni ierīkotā masāžas kabinetā audzēkņiem veic veselību stiprinošas masāžas. Bērni masāžas kursus iziet pēc ģimenes ārstu norīkojumiem. Šis procedūras viņiem ļoti patīk.

Procedūru kabinetā sagādāta lāzera infrasarkanā starojuma iekārta ar desmit programmām, modernas ultraskaņas iekārtas ar vairākām programmām, inhalators un citas iekārtas, uzstādītas ar aizkarīņiem nodalītas kušetes. Arī masāžas kabinets apgādāts ar visjaunākās paaudzes iekārtām. Tajā uzstādīts gan moderns masāžas galds, gan arī matracis tā sauktajam pasivajam masāžam, kas labi noder bērniem ar kustību traucējumiem, kad viena muskuļu daļa ir savilkta un tā jāatslābina. Rehabilitācijas centrā ir iespējas iziet terpentīna, sāls,

● Anna Anspaka, fizikālās terapijas māsa un masiere, rehabilitācijas centrā demonstrē daudzfunkcionālo masāžas galdu, kuru var pielāgot dažādiem augumiem un ķermeņa pozīcijām.

● Skolas audzēkņi Sergejs Gritāns (no kreisās) un Artis Brūveris prasmīgi darbojas ar metāla zāģīti, gatavojot futbola laukumam jaunus soliņus. Foto: A.Dzerkalis

broma vannas, bet pirmajā stāvā darbojas duša ārstnieciskajām masāžām.

Masāžas kabinetā strādā sertificēta masiere, fizikālās terapijas māsa Anna Anspaka, un mazo pacientu viņai netrūkst.

Rudzātu speciālā internātpamatskola šodien ar savu materiālo bāzi, ar cilvēkresursiem, ar

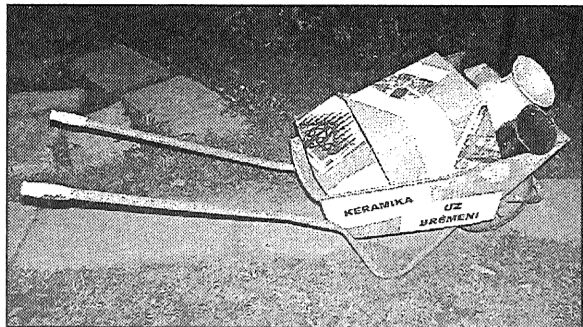
telpām un mācību programmām ir iestāde, kura var sniegt kvalificētu izglītību un pakalpojumus veselības uzlabošanā, bet tajā pašā laikā nākotnes neskaidrību dēļ ir kavēta tās darbošanās tālāka attīstība un piedāvāto iespēju izmantošana.

L.Rancāne

Muzeju nakts un Muzeju diena Preiļos

Tas patiešām bija piedzīvojums, tā par Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja rīkoto tradicionālo Muzeju nakts pasākumu Preiļos saka daudzie dalībnieki. Rīkotājus un interesentus netraucēja ne draudīgie lietus mākoņi, kas savu slāpumu, šķiet, nobirdināja citur, ne badīgo odu mākoņi, kas, iestājoties krēslai, spindza apkārt. Pulksten 22.00 no Polikarpa Čerņavska keramikas mājas pagalma Muzeju nakts dalībnieki kopā ar Brēmenes muzikantiem no brāļu Grimmu pasakas devās ceļā uz Brēmeni – līdzīgi kā to 1986. gadā ar saviem darbiem darīja Latgales keramikas vecmeistars Polikarps Čerņavskis. Jautrā pulkā visi iegriezās «laupītāju mājā» apgāda «Zvaigzne ABC» grāmatnīcā, bet Miniaturu karaļvalsti kopīgi atklāja dejojošo princešu noslēpumu. Muzeju nakts noslēgumā pie akas vārtsarga namiņa pagalmā atbilstoši vācu tautas tradīcijām tika rotāts maija koks.

Konkursi, spēles, rotaļas, piedzīvojumi un pārsteiguma balvas mijās ar Preiļu Valsts ģimnāzijas folkloras kopas «Rūto» muzicēšanu un Preiļu novada kultūras centra vīru vokālā ansambļa dziesmām. «Nāc

● Ne 1958. gadā, kad Rīgā notika Latgales kultūras nedēļa, ne uz 1986. gadā Vācijas pilsētā Brēmenē notikušo izstādi keramikas vecmeistars Polikarps Čerņavskis savus darbus neveda ar ķeru. Šis braucamais bija daļiņa no Muzeju nakts piedzīvojuma.

rīt atkal! Komm morgen wieder!» — mudināja Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja darbinieki. Tie, kas šim aicinājumam atsaucās, nenožēloja, jo 18. maijā pulksten 14.00 muzeja ekspozīciju zālē draugu un atbalstītāju pulkā tika svinēta Starptautiskā muzeju diena un atklāta Preiļu pilsētas 80 gadu jubilejai veltītā izstāde «Pilsēta un pilsētnieki». Tā iekārtota mazliet sentimentāli, mazliet romantiski, stāsta par Preiļiem un tās cilvēkiem 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta pirmajā pusē un gaida apmeklētājus.

L.Kirillova

● Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja kolektīvs savā profesionālā svētku dienā 18.maijā: (pirmajā rindā no kreisās) muzeja speciāliste Natālija Pizele, direktore Tekla Bekeša, māksliniece Silvija Berezovska; (otrajā rindā) zāles uzraudze Ineta Sparāne, tehniskā darbiniece Valentīna Višņevska, direktora vietnieks saimnieciskajos jautājumos Jānis Zarāns, lietišķās mākslas speciāliste Silvija Ivanovska, tehniskā darbiniece Ingrida Freiberga un datortspēļu speciālists Aleksandrs Čerņavskis. Fotografēšanās brīdī klāt nebija krājumu glabātāja Anna Bogdāne. Foto: L.Kirillova

Lai ceļojums nekļūtu par murgu

Latvijas iedzīvotāji aizvien biežāk izvēlas pavadīt savas brīvdienas, atpūšoties siltajās zemēs. Tāpēc, pirms doties uz tālu valsti, der noskaidrot, kādas veselības pārbaudes vajadzētu veikt un kādas potes jāizdara. Svešās zemēs ir eksotiskas slimības, pret kurām mums, mērenajā klimatā dzīvojošajiem, imunitātes nav, «Novadniekam» stāsta Sabiedrības veselības aģentūras Rēzeknes filiāles Preiļu daļas epidemioloģe Ilga Smāne.

Pētījumi liecina, ka gandrīz 50% Eiropas valstu tūristu pirms došanās uz augsta inficēšanās riska reģioniem nebija konsultējušies ar ārstu, bet 78% pat prātā nebija ienācis vakcinēties pret ceļotāju vidū visizplatītāko slimību — A hepatītu.

Mūsu valsts ceļotājus gan vairāk apdraud B hepatīts — pērn Latvijā reģistrēti 337 akūta B hepatīta gadījumi un 377 B hepatīta vīrusa nesētāji, kuri tradicionāli par savu brīvdienas ceļojuma galamērķi bija izvēlējušies Turciju, Vidusjūras reģiona un Āzijas valstis. Latvijā katru gadu 5–10 cilvēki saslimst ar malāriju, bet 50–100 — ar parazitārām infekcijām.

Palīdzēs vakcinēšanās

Organizējot ceļojumu, laikus jāieplāno vizīte pie ģimenes ārsta. Būtu vēlams to darīt 6–8 nedēļas pirms došanās ceļā, jo šajā laikā, pēc ārsta ieteikuma, vēl var paspēt vakcinēties, kā arī iegūt vajadzīgo imunitāti.

Atkarībā no ceļojuma galamērķa ģimenes ārsts vai ārsts infektologs ieteiks, pret ko noteikti vajadzētu vakcinēties. Piemēram, dažās valstīs ir aizliegts iebraukt, ja cilvēks nav vakcinējies pret noteiktām slimībām. Visiem ceļotājiem jābūt vakcinētiem pret difteriju un stinguma krampjiem (bērniem — atbilstoši vakcinācijas kalendāram, pieaugušajiem — reizi desmit gados).

Ja pie mums gripas sezona jau beigusies, otrajā zemeslodes puslodē tā plosās pilnā sparā, tāpēc ir vērts potēties pat ar pērnā gada vakcīnu. Noteikti jāpotejas pret ērcu encefalītu.

Paaugstināts risks doties tālā ceļojumā ir zidaiņiem un maziem bērniem, grūtniecēm, gados vecākiem cilvēkiem, invalīdiem un cilvēkiem ar veselības problēmām (sirds un asinsvadu, dažādas hroniskas zarnu, nieru, elpceļu sli-

Augsta riska apgabali

Āfrika: dzeltenais drudzis, holera, A un B vīrushepatīts, trakumsērga, meningokoku meningīts, poliomielīts.

Āzija: vēdertīfs, holera, A un B vīrushepatīts, trakumsērga, poliomielīts.

Amerikas tropu un subtropu zemes: dzeltenais drudzis.

Amazones baseins, Karību jūras salas: B vīrushepatīts.

Centrālā un Dienvidamerika: vēdertīfs, holera, trakumsērga, B vīrushepatīts.

Okeānija: B vīrushepatīts, meningokoku meningīts.

Eiropas dienvidi: A vīrushepatīts.

mības, diabēts, epilepsija u.c.). Slimniekiem, kas regulāri lieto insulīnu, hormonpreparātus u. c., jākonsultējas ar ģimenes ārstu, kā, šķērsojot laika joslas, pareizi pāriet uz medikamenta lietošanu viņiem ērtā laikā, lai ceļojot nerastos veselības traucējumi.

Ar vakcīnu novēršamās ceļojumu slimības

A hepatīts. Visizplatītākā slimība, ko iegūst ceļojumu laikā. Vīruss izraisa dzeltenu kaiti un var veicināt aknu darbības traucējumus. Ik gadu pasaulē ar A hepatīta vīrusu inficējas 1,4 miljoni cilvēku. Parasti ar to saslimst, lietojot inficētu ēdienu vai ūdeni. Pret A hepatītu jāvakcinējas četras nedēļas pirms ceļojuma. Vakcinācijas kursu veido divas injekcijas, kas aizsargā pret saslimšanu desmit gadus.

B hepatīts. Ar to parasti saslimst, nonākot saskarsmē ar inficētām asinīm un citiem ķermeņa šķidrumiem. To var iegūt dzimumakta laikā, kā arī neļaimas gadījumā, ja ārstēšanā izmantoti nesterili medicīnas priekšmeti. Nopietnos gadījumos slimība var izraisīt pat aknu vēzi vai aknu cirozi. Patlaban ir pieejama kombinēta vakcīna, kas aizsargā gan pret A, gan B hepatītu.

Vēdertīfs. To iegūst, lietojot inficētu pārtiku vai ūdeni. Vēdertīfs izraisa augstu temperatūru un var būt nāvējošs. Viena vakcīna deva aizsargā pret saslimšanu trīs gadus.

Dzeltenais drudzis. Var inficēties daudzās tropu un subtropu zemēs. Ja dodaties uz kādu Āfrikas valsti (Etiopiju, Nigēriju, Ruandu, Sudānu, Zambiju u.c.), obligāta vakcinācija ir paredzēta pret dzeltenu drudzi, ko pārnēsā moskīti. Pat tikai lidojot pāri šīm valstīm vai pārsēžoties lidostās, ir iespēja

saskarties ar šo ļoti lipīgu un bīstamo infekcijas slimības izraisītāju. Vakcīna pret dzeltenu drudzi iedarbojas 10 dienu laikā un imunitāte saglabājas 10 gadus. Vakcināciju neveic zidaiņiem un grūtniecēm.

Tetānuss (stinguma krampji). Slimība sastopama visā pasaulē un var būt nāvējoša. Vakcīna aizsargā līdz pat desmit gadiem.

Poliomielīts. Ar to joprojām slimo daudzās neattīstītajās pasaules valstīs. Atkārtota vakcinācija nepieciešama ik pēc 10 gadiem.

Trakumsērga. Pasreiz īpaši populāri ir ceļojumi uz Nepālu, Indiju, Šrilanku, kur viena no izplatītākajām bīstamākajām slimībām ir trakumsērga. Īpaši jāuzmanās no pieradinātajiem pērtiķīšiem, kas nebaidās no cilvēkiem. Lūdzot barību, tie var iekost un inficēt ceļotāju. Trakumsērga ir fatāla infekcija, un no tās izārstēties nevar — 100% gadījumu pēc saslimšanas iestājas nāve. Jāpievērš uzmanība aizdomīgiem kontaktiem ar dzīvniekiem ceļojuma laikā.

Malārija

Pret siltzemju slimību — tropisko malāriju — vakcīnas nav, tādēļ tā ir īpaši bīstama. Šobrīd tā ir endēmiska vairāk kā 100 valstīs, kuras apmeklē vairāk kā 125 miljoni tūristu gadā. Šogad pavasarī Latvijā tika konstatēti arī nāves gadījumi pēc kāda ceļotāja atgriešanās no Kenijas. Pirms tam ceļotājs bija noskaidrojis, ka šī valsts neietilpst tās sauktajā riska zonā, un zāles viņš nebija lietojis vispār.

Pasaulē katru gadu ar malāriju inficējas līdz 500 miljoniem cilvēku, bet no tropu malārijas gadā nomirst aptuveni 2,5 miljoni cilvēku. Malārijas paveidi sastopami tropu un subtropu joslā. Saslimstot ar malāriju, attīstās sma-

dzeņu tūska un cilvēks mirst.

Pret šo infekciju var cīnīties ar dažādiem profilaktiskiem pasākumiem, kas atkarīgi no malārijas zonas. Vietām pietiks tikai ar moskītu tīklu un odus atbaidošiem aerosoliem, bet vietām papildu nepieciešams lietot profilaktiskus medikamentus. Izplatītākā forma ir tablete. Medikamentus jāsāk lietot nedēļu pirms ceļojuma, tā laikā un vēl mēnesi pēc atgriešanās.

Ir zonas, kur malārijas odiem izveidojusies izturība pret atsevišķiem medikamentiem un tie vairs nepalīdz. Moskīti, tāpat kā malārijas odi, aktivizējas krēslas un nakts stundās, tādēļ pastaigas šajā laikā posmā palielina risku inficēties.

Eksotiskās virtuves cienītājiem

80% cilvēku, kas dodas ceļojumā uz valstīm, kur ēšanas paradumi krasi atšķiras no mūsējiem, piemētas tā saucamā «ceļotāju caureja».

Tikai vienai trešajai daļai to ierosina infekciozi aģenti. Pārējos gadījumos caurejas iemesls ir netradicionāls, netipisks ēdiens. Pirmkārt, produkti, kurus mūsu gremošanas sistēma vienkārši «nepazīst». Otrkārt, zināmi produkti, kas tiek patērēti neierasti lielā daudzumā, piemēram, jūras veltes, kuras rada organismam lielu olbaltumvielu slodzi. Treškārt, neierasti dzērieni, piemēram, Japānā dzer alu, kas tiek gatavots no pupām.

Gados jauni cilvēki ar «ceļotāju caureju» slimo daudz biežāk, jo viņiem trūkst dzīves pieredzes, toties ir aktīvs dzīvesveids un vēlme visu izbaudīt. Parasti ar šo kaiti saslimst ceļojuma otrajā nedēļā, kad cilvēks zaudē piesardzību un metas baudīt dzīvi pilniem malkiem.

Atrodies tālu no mājām, uzmanieties no inficēšanās ar visu veidu hepatītiem, jo to ierosinātājs var būt gandrīz visur, tāpēc stingri jāievēro personīgā higiēna, nedrīkst uzturāties lietot augļus un dārzeņus, kuri bijuši saskarsmē ar zemi un kurus nevar nomizot vai vismaz kārtīgi nomazgāt.

A hepatīta vīrusu iespējams iegūt gan no inficēta ēdiena vai dzēriena, gan tiešas saskarsmes ceļā. Vīruss var slēpties krānā (arī baseina vai jūras) ūdenī, jūras produktos, salātos, nemizotos, nevārītos augļos un dārzeņos, termiski neapstrādātā gaļā, nepasterizētā pienā, ledus gabaliņos.

Ceļojuma laikā drīkst lietot tikai vārītu ūdeni, kafiju, tēju, kā arī dzērienus, kas ražoti rūpnieciski un pildīti pudelēs.

Starp citu... par TO

Atpūšoties jebkurā valstī nedrīkstētu piemirst arī par infekcijas slimībām, kuras var iegūt «milas frontē». Lai gan daudzi seksuāli transmisīvo slimību ierosinātāji sastopami arī pie mums, piemēram, dzimumorgānu herpesvīruss vai cilvēka papilomas vīruss, ārzemēs tas nedaudz atšķiras, izraisot daudz smagāku saslimšanu. Turklāt šīs slimības apdraud ne tikai milēties kārus jauniešus — viens no pēdējiem HIV infekcijas un B hepatīta uzliesmojumiem pasaulē bija vērojams pensionētu ārzemju tūristu vidē.

Kas jāieliek ceļojuma aptiecinā?

Pirmās palīdzības aptiecinājā jābūt saītei, marlei, leikoplastam, šķērmēm un pincetei skabargu un citu svešķermeņu izņemšanai.

Hroniskiem slimniekiem — visi ģimenes ārsta ieteiktie medikamenti. Antibiotiku ziede pasargā no infekciju iekļūšanas nelielās skrumbās un nobrāzumos.

Elastīgā saite un pretiekaisuma preparāti palīdzēs sastiepumam vai izmežģījuma gadījumā.

Antihistamīna preparātus var lietot alerģiju ārstēšanai un alerģisku reakciju mazināšanai pēc dažādu insektu kodieniem.

Noteikti neaizmirstiet ielikt aptiecinājā arī sauļošanās krēmu ar atbilstošu saules aizsardzības filtru.

UZMANĪBU! Ja Jūs šogad plānojat savu atvaļinājuma laiku pavadīt siltajās zemēs, **pirms braukšanas** par reģioniem, uz kuriem dodaties, un par ceļojuma mērķiem būtu jākonsultējas ar mediķi, kurš par visām nepieciešamajām vakcinācijām un ieteikumiem izstāstīs sīkāk un tās veiks. **Visprecīzāko informāciju var saņemt Infektoloģijas centrā potēšanas kabinetā (ceļotājiem) — Linezera ielā 3, Rīgā, tālr.7014560**, jo informācija par vakcināciju pret kādu infekcijas slimību laika gaitā var mainīties atkarībā no epidemioloģiskās situācijas konkrētā valstī.

BALVU RAJONĀ

Tā dedzināja
kūlu Vecumos

Lai apkarotu kūlas dedzinātājus, drošības un kārtības iestādes jau vairākus gadus šos cilvēkus soda gan ar naudas sodiem, gan piespriežot administratīvos arestus. Taču likumpārkāpumi turpinās. Vecumu pagastā kūlas dedzināšanas gadījumi šogad, par laimi, ir samazinājušies, bet iepriekšējo gadu pieredze ir skaudra, — vēsta Mežvidu pamatskolas 9. klases skolniece Linda Kokoreviča.

Viņa ir izpētījusi, ko sliktu nodara sausās zāles dedzināšana, kādas nelaimes piemeklējušas Vecumu pagasta cilvēkus neapdomīgas rīcības pēc. Cilvēki neapzinās, ka lielākos postījumus nodara paši sev.

Dedzinot zāli, izdalās skābie oksīdi, kas pasliktina gaisa stāvokli, veicina skābo lietu veidošanos un ozona slāņa noārdīšanos, kā arī ūdens piesārņošanu, ko mēs tik bieži izmantojam sadzīvē un kas nepieciešams visos dzīvības procesos. Zāles dedzināšanas laikā cilvēki nodara postīju-

mus augiem: sadeg augu pārzīmojušās sēklas, apdeg tikko pamodušies asni un dīgsti, samazinās augu daudzveidība un paliek tikai pret uguni izturīgākie augi ar dziļu sakņu sistēmu, kas vēlāk aktīvi veido kūlu, augsne noplicinās. Uguni iet bojā pavasārī pamodušies kukaiņi, sadeg putnu ligzdošanas vietas. Sadeg cilvēku īpašumi, iet bojā paši cilvēki.

Intervējot Vecumu pagasta Kozīnes ciema iedzīvotājus, Linda noskaidrojusi konkrētus faktus, kad kūlas dedzināšana ir izraisījusi nelaimes.

«Kūlas dedzināšana sākās pie dzelzceļa sliekšņiem, jo cilvēki bija pārliecināti, ka uguns nevarēs tām tik pāri. Bet virzienā no dzelzceļa sliekšņiem uguns mutuļi pletās plašumā, līdz pārņēma visu Indriķu ciemu. Dega pļavas, krūmāji, kas auga ūdenstilpju krastos, gar krūmāju galotnēm spraucās putni, izkļegdami palīgā saucienus. Toreiz sadega viena saimnieka māja, šķūnis, klēts un citas piebūves to tuvumā. Uguns atstāja pēc sevis tikai ēku cementētos pamatus. Cilvēki ciniņās ar uguni, lai pasargātu savus īpašumus,

ieradās ugunsdzēsēji no Viļakas un Balviem, bet uguns turpināja noārdīt visu, atstājot aiz sevis tikai melnus pelnu laukus.»

«Kāda sieviete nolēma nodedzināt pārno zāli apkārt savai mājai. Sieviete aizdedzināja zāli, un pavisam drīz liesmas jau bija pārmetušās otrpus lauku ceļam, cita īpašnieka pļavā. Sieviete viena pati nespēja noslāpēt uguns liesmas un guva sejas un roku apdegumus. Uguns pārņēma lielu teritoriju. Tā bija nonākusi līdz Rejevas kapsētai, apdega kapliča un krusti. Uguns tuvojās mežam, bet, par laimi, ieradās ugunsdzēsēji un apslāpēja uguns liesmas, paglābjot mežu no posta.»

Zināmi arī citi kūlas dedzināšanas izraisītie postījumi. Rejevas ciemā kūlas dedzināšanas laikā sadega četru ģimeņu mājas, kā arī citas ēkas. Kūlas dedzināšanas rezultātā sadeg arī senas ēkas, kurām bijusi liela nozīme cilvēku dzīvē. Dedzinot kūlu, nodega Krievmalas pamatskola, kas jau vairākus gadus nedarbojās un kurā laika gaitā cilvēki bija izmitinājuši lopīņus. Cilvēki steidzās palīgā, lai glābtu ēku un tajā eso-

šos mājdzīvniekus, bet lopīņi dūmos jau bija nosmakuši un ēka pamatīgi izdegusi. To redzot, glābēji necentās ko darīt, jo rezultāts bija neizbēgams — viss sadega.

Ļoti traģisks notikums risinājās Lašovnieku ciemā, kur kūlas dedzināšanas laikā gāja bojā kāds vīrietis. Viņš pie mājām dedzināja sauso zāli, bet, pašam to nemanot, uguns liesmas apņēma arī viņu. Cenšoties dzēst liesmas, vīrietis dūmos nosmaka un tika atrasts guļot zālē ar apdegušām ķermeņa daļām, — raksta Linda.

Meitene uzskata, ka kūlas dedzināšana Latvijā ir ekonomiska problēma. Kūlu nodedzina sava prieka pēc, bet tāpēc, ka zāli pļaut ir dārgi un pēc kūlas nodedzināšanas arī jaunā zāle labāk aug, bet par to, protams, neviens tik plaši nerunā. Cilvēki, baidoties no kontroles dienestiem, zāli aizdedzina un pamet to bez uzraudzības. Cilvēki uzskata, ja kūlas dedzināšanu saskaņotu ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu un paši dedzinātāji to uzraudzītu, valstī varētu izvairīties no dzīvojamo ēku un saimniecības ēku nodedzināšanas, cilvēku

sadegšanas. Padomju laikā kūlu drikstēja dedzināt līdz aprīlim. Savukārt tagad Latvijas vides ekspertu uzskata, ka Latvijā varētu ieviest kontrolētu kūlas dedzināšanu līdz brīdim, kad atgriežas gājputni un sākās ligzdošana.

Susājos maksā
prēmijas par
nomedītām
lapsām

Susāju pagasta padome saņēma visai daudz sūdzību no iedzīvotājiem par nemitīgiem nekautiņu lapsu uzbrukumiem. Zvēri aizvien drosmīgāk nāk pagalmā, nebaudoties no ķēdes suņiem, un iedzīvotāji izsaka aizdomas, vai meža zvēri nav slimi ar trakumsērgu. Lai mazinātu šo postu, Susāju pagasta padome maksā 10 latu prēmiju par vienu nomeditu zvēru visiem medību kolektīvu biedriem, kuri nometi lapsas pagasta teritorijā. Pierādījumam uz pagastu jāatnes lapsas aste vai arī visa āda.

«Vaduguns»

LUDZAS RAJONĀ

Vardarbība
ģimenē beidzās
traģiski

Vardarbības gadījumu skaits Latvijā pieaug. Pārsvārā tie ir traģiski bērnu un sieviešu stāsti. Nesens tāds gadījums risinājās arī Ciblas novada Ūdeņos. Pēc policijas sniegtās informācijas, 10. maijā ap pulksten 20.30 policijā saņemts ziņojums, ka šajā ciematā 1970. gadā dzimis vīrietis nodarījis miesas bojājumus savai sievai. Ieradušies notikuma vietā, policisti konstatēja, ka no gūtajiem ievainojumiem sieviete mirusi. Vīrietis tika aizturēts, uzsākts kriminālprocess. Nozīmēta arī tiesu medicīniskā ekspertīze, lai noskaidrotu bojā gājušās sievietes nāves iemeslu.

Nozieguma izdarīšanas laikā vīrietis bijis alkohola reibumā, taču, kā atzīmē policija, alkohola koncentrācija asinīs nav bijusi liela. Izmeklēšanas laikā noskaidrots, ka vīrietis vēl pirms šī gadījuma vairākkārt piekāvis sievu un pameitu, tomēr cietušās policijā pēc palīdzības nav vērsusās.

Sarunās ar vietējiem iedzīvotājiem noskaidrots, ka ģimeni, kurā notika traģēdija, maz pazīnusi, jo viņi esot iebraucēji. Ciblas novada domē informēja, ka neviens

no ģimenes locekļiem pašvaldībā savu dzīves vietu nav deklarējis un vērsies pēc palīdzības. Arī par to, ka ģimenē ir nepilngadīga meitene, informācijas nav bijis.

Vietējie gan stāstīja, ka sieviete vairākkārt redzēta ar zilumiem uz sejas. Pati stāstījusi, ka viņas vīrs strādā Rīgā un mājās atbrauc reizi nedēļā vai retāk, bet viņa sātumus guvusi pakļūpot.

Teroristei lapsai
pienācis gals

Par to, ka pilsētā manīti meža dzīvnieki, dzirdēts ne reizi vien. Labu laiku atpakaļ Ludzā te šur, te tur manīta kāda lapsa. Paklida briesmu stāsti, ka lapsa mītot daudzdzīvokļu māju pagrabos un tur esot atrastas klaiņojošo kaķu atliekas. Lapsa redzēta pie skolas, pie jaunizbūvētās sporta halles, pie veikala. Iedzīvotāji ne pa jokam satraucās, vai dzīvnieks nav slims ar trakumsērgu, ja tik droši uzvedas cilvēku klātbūtnē.

Taču nu satraukumam pienācis gals, jo 13. maija pēcpusdienā lapsa gājusi bojā. Kā tas noticis, stāsta Kempa ielas iedzīvotājs Vladimirs Jefimovs. Rudā viltņiece pie viņa vistu kūts manīta ne reizi vien. Tā kā piemājas teritorijā ir nožogota, dzīvniekam nav izdevies pie vistām piekļūt. Taču ne

pēdējo reizi. 13. maija pēcpusdienā saimnieks vistu nožogojumā pamanījis putnu spalvas.

— Uzreiz sapratu, ka labi nav — kumiņš iekļuvis nožogojumā. Meklējot vistas, iegāju šķūnītī, tur nabadzītes arī atradu — trīs gulēja beigtas. Trūka tikai vienas visticas un gaiļa. Izgājis no šķūņa, pamanīju, ka lapsa, noslēpusies malkas grēdā, kāri tiesā gaili. Pēdējo vistu nekur neredzēju, laikam jau bija paspējusi to apēst. Nolēmu, ka zaglei jāsaņem pēc nopelniem. Taču, kad, bruņojies ar dārza dakšām, atgriezies nozieguma vietā, lapsa bija pazudusi.

Nolēmu nepadoties un atrast plēsēju. Izrādās, ka tā nožogojumā iekļuvusi, izrokot alu zem žoga. Aizbāzis alu ciet un pārliecinājies, ka zvēram nav, kur sprukt, devos meklēt. Tā pienāca lapsas gals.

To, vai dzīvnieks bija vai nebija traks, nemāku teikt. Taču izskatījās briesmīgi. Izkāmejusi, noplucis apmatojums, aste vispār bez tā. Skats briesmīgs.

Visādam gadījumam dezinficēju gan šķūni, gan celiņus uz māju. Bet lapsu, ietītu lupatā, kopā ar beigtajām vistām savācu.

Pārtikas un veterinārā dienesta darbinieki solīja paņemt beigto dzīvnieku un pēc analīžu veikšanas noteikt, vai lapsa nebija slima ar trakumsērgu.

«Ludzas Zeme»

● Pilsētniecības dzīve lapsai nevedās. Vladimirs Jefimovs pasteidzināja viņas galu.

JĒKABPILS RAJONĀ

Arvien noteiktāk
iebilst pret dāņu
cūku kompleksa
būvniecību

Mežāres pagastā plānotā dāņu investoru cūku kompleksa būves ieceres apspriešana jau otro reizi beigusies ar vietējo iedzīvotāju un kaimiņu pašvaldību negatīvu

attieksmi un iebildumiem. Aprīlī Mežārē par to runāja arī Līvānu novada Turku pagasta ļaudis.

Mežāres pagasta padomes priekšsēdētāja Kornēlija Brūniņa informē, ka vietējie nakuši pie domā — izstrādātais projekts neviens pārliecību par to, ka daba Mežārē tiešām netiks piesārņota, ka nepasliktināsies ceļu stāvoklis un ka mēsli izkļiedēšanas laikā nebūs jūtamas smakas.

— Mūsu iedzīvotāji ir pret kompleksu, joprojām saņemam vēstules ar parakstiem, kurās cilvēki pauž sašutumu. Citu pašvaldību pieredze mūsu valstī liecina par to, ka šāda veida saimniecība mūsu videi nav labvēlīga. Nesens avīzes atkal vēstīja par gadījumu, kur kāda maza pašvaldība bija atļāvusi savā teritorijā dāņiem uzbūvēt kompleksu, bet pēc tam izrādījās, ka ceļi ir izdangāti, bet

no dāņu puses par to nav nekādas atbildības. Tur tagad sākušies tiesu darbi, — teic pagasta vadītāja.

Cik zināms, dāņu dibinātā SIA, kam pieder ievērojamas lauksaimniecības zemju platības Mežāres pagastā, iecerējusi tur būvēt kompleksu 45 000 cūkām. Parēdzēts, ka tas gadā saražos arī 41 500 kubikmetrus mēslu. Tos gan nevar vest uz lauka slāpājā laikā, uz sasalušiem tīrumiem, kā arī

vējā, kad tas ir spēcīgs un pūš virzienā uz apdzīvotām vietām. Vietējie domā, kas diez vai šie noteikumi tiks ievēroti.

— Pašvaldība, pirms rudeni lems par atļaujas došanu kompleksa būvniecībai, domās daudz nopietni. Pagaidām es redzu vairāk minusu nekā plusu, — saka K.Brūniņa.

«Brīvā Daugava»

Par darba līguma nenoslēgšanu rakstveidā sods līdz 5000 latiem

14. maijā stājās spēkā grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā. Saskaņā ar minētajiem grozījumiem tiek paaugstināts administratīvā naudas soda apmērs gadījumos, kad ir pārkāpti darba tiesiskās attiecības vai darba aizsardzību regulējošie normatīvie akti.

Piemēram, par darba līguma nenoslēgšanu rakstveida formā naudas sods darba devējam būs — fiziskajai personai vai amat-

personai no 100 līdz 350 latiem, savukārt juridiskajai personai no 750 līdz 5000 latiem, informē Valsts darba inspekcijas Sabiedrisko attiecību nodaļas speciālists Mārtiņš Pozņaks.

Par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumiem jaunie Administratīvo pārkāpumu kodeksa grozījumi paredz būtisku soda sankciju pieaugumu. Kodeksa grozījumi paredz lielāku atbildību arī darba aizsardzības pakalpojumu sniedzējiem — kompetentajiem speciālistiem un kom-

petentajām institūcijām.

«Cerams, ka administratīvo sodu sankciju palielinājums tiks darba devējiem aizdomāties un saprast, ka izdevīgāk ir slēgt darba līgumus un maksāt nodokļus nevis maksāt sodus,» skaidro Valsts darba inspekcijas direktore Rita Elce.

Plašāka informācija par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa grozījumiem, kā arī darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvajiem aktiem pieejama VDI mājas lapas www.vdi.gov.lv sadaļā «Normatīvie akti».

Uzlabosies medību drošība

Valdība apstiprināja Zemkopības ministrijas (ZM) izstrādātos grozījumus Ministru kabineta (MK) noteikumos «Medību noteikumi» un grozījumus Ministru kabineta (MK) noteikumos «Ieroču, municijas un gāzes pistoļu (revolveru) iegādāšanās, reģistrēšanas, uzskaites, glabāšanas, pārvadāšanas, pārsūtīšanas, nēsāšanas, realizēšanas un kolekciju veidošanas noteikumi», «Novadnieku» informē ZM Preses un sabiedrisko attiecību nodaļas pārvaldes vecākā referente Elīna Olante.

Grozījumos Medību noteikumos noteikts, ka, ja viens mednieks nodod lietošanā citam med-

niekam attiecīgās kategorijas medību šaujamieroci, tad medību pārskatā jānorāda abu mednieku vārdu, uzvārdu, ieroča atļaujas un ieroča numuru.

Savukārt grozījumi MK noteikumos «Ieroču, municijas un gāzes pistoļu (revolveru) iegādāšanās, reģistrēšanas, uzskaites, glabāšanas, pārvadāšanas, pārsūtīšanas, nēsāšanas, realizēšanas un kolekciju veidošanas noteikumi» paredz, ka mednieks savu medību šaujamieroci var dot lietošanā citam medniekam, kuram ir kompetentas institūcijas izsniegta attiecīgās kategorijas medību šaujamieroci glabāšanas atļauja. Tāpat šie grozījumi pa-

redz, ka turpmāk medniekam, atrodoties dzinējmedībās, **pie apģērba jābūt piestiprinātiem spilgtas krāsas elementiem.** Prasība ieviesta, lai uzlabotu medību drošību un ļautu medniekiem labāk mežā vienam otru redzēt.

Tāpat normatīvais akts nosaka izmaiņas mežacūku medību termiņos. Turpmāk **mežacūkas varēs medīt visu gadu, bet ar dzinējmedībām — līdz 31. janvārim.** Izmaiņas mežacūku medību termiņos nepieciešamas, jo esošie medību termiņi ir novecojuši un neatbilst pašreizējam mežacūku populācijas stāvoklim un situācijai dabā.

Dokumentu derīgumu var pārbaudīt elektroniski

Ipašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariāts sadarbībā ar Iekšlietu ministrijas Informācijas centru ir izstrādājis elektronisko pakalpojumu «Dokumentu pārbaude Nederīgo dokumentu reģistrā», «Novadnieku» informē ipašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariāts.

Jaunais e-pakalpojums nodrošina iespēju operatīvi pārbaudīt, vai Nederīgo dokumentu reģistrā ir ziņas par Latvijas Republikas personu vai tiesības apliecināša dokumenta derīgumu. Reģistrā var

pārbaudīt pilsoņa, nepilsoņa, diplomātiskās un dienesta pases, atgriešanās apliecības, identitātes kartes, jūrnieka grāmatīņas un transportlīdzekļa vadītāja apliecības, kā arī minēto dokumentu veidlapu derīgumu.

Šis pakalpojums ir aktuāls, kārtējot kredītu vai lizingu, slēdzot līgumu vai saņemot notāra pakalpojumus, gatavojoties ceļot ārpus Latvijas Republikas robežām, kā arī jebkurā citā gadījumā, kad nepieciešams pārbaudīt personu vai tiesības apliecināša dokumenta derīgumu.

Pakalpojums ir pieejams visiem iedzīvotājiem portālā www.latvija.lv sadaļā «E-pakalpojumi», un tā izmantošanai nav nepieciešams

drošs elektroniskais paraksts.

Pakalpojuma sniegšanai nepieciešamos datus nodrošina informācijas sistēma «Nederīgo dokumentu reģistrs», kas atrodas Iekšlietu ministrijas Informācijas centra pārziņā.

Nederīgo dokumentu reģistrā dati tiek uzkrāti kopš 1998. gada. Reģistrā ir iekļautas ziņas par dokumentiem, kas reģistrēti kā zuduši – zagti, nozaudēti, gājuši bojā, nav nodoti kompetentām iestādēm pēc personas datu vai statusa maiņas, vai nāves, kā arī par dokumentiem, kuri atzīti par nederīgiem citu iemeslu dēļ. Kopš 2005. gada beigām reģistrā neiekļauj dokumentus, kuriem beidzies derīguma termiņš.

CSDD INFORMĒ

Vienas dienas atļaujas noformēšana — arī internetā

Ceļu satiksmes drošības direkcija (CSDD) piedāvā iespēju internetā pieteikties un saņemt vienas dienas atļauju piedalīties ceļu satiksmē. Tā direkcija turpina attīstīt piedāvāto e-pakalpojumu klāstu, «Novadnieku» informē CSDD Sabiedrisko attiecību daļa.

Atļauja dod tiesības pārvietoties ar transportlīdzekli no tā remonta vai atrašanās vietas līdz tuvā-

kajai tehniskās apskates stacijai. Elektroniski izsniegtais dokuments neatļauj ar konkrēto automobili veikt pasažieru vai kravu pārvadājumus, vizināties pa pilsetu vai veikt vadītāju apmācību. Atļauja ir derīga tikai norādītajā datumā līdz plkst. 21.00 un vienam automobilim tā tiek izsniegta ne biežāk kā divas reizes gadā.

Saņemot atļauju, vienlaikus transportlīdzekļa vadītājs apliecinā, ka automobilis neapdraud satiksmes drošību, apkārtējo vidi,

cilvēku veselību vai dzīvību un ka transportlīdzeklim nav tādu trūkumu vai bojājumu, kuru dēļ tas nedrīkst piedalīties ceļu satiksmē.

Lai pieteiktos vienas dienas braukšanas atļaujai, CSDD interneta mājas lapā www.csdd.lv sadaļā «Pakalpojumi» jāizvēlas «Vienas dienas atļauja» un jānorāda dati par transportlīdzekli un tā īpašnieku vai vadītāju, kā arī e-pasta adrese, uz kuru atļauja tiks nosūtīta.

POLICIJAS ZIŅAS

No 12. līdz 19. maijam Preiļu rajona policijas pārvaldes dežūrdajā reģistrēti 49 notikumi. Kā «Novadnieku» informē policijas pārvaldes Administratīvās nodaļas vecākā speciāliste Ināra Mozuļčika, par 14 gadījumiem policijā uzsākti kriminālprocesi. Nedēļas laikā reģistrētas deviņas zādzības, seši mantas tīšas bojāšanas gadījumi un septiņas huligāniskas darbības. Vēl notikuši septiņi ceļu satiksmes negadījumi, divas personas pazaudējušas dokumentus.

Konstatēta nelikumīga alkohola uzglabāšana

13. maijā policijā kādai Preiļu iedzīvotājai par nelikumīgu spirta un alkoholisko dzērienu uzglabāšanu uzsākusi kriminālprocesu.

Zagļu aktivitātes rajona pašvaldībās

12. maijā policijā reģistrēts iesniegums, kurā kāds Līvānu novada Rožupes pagasta iedzīvotājs sūdzas, ka uzlauzot klēts durvis, zagļi iekļuvuši telpā un aiznesuši viņam piederošo krūmgriezi «Stīga» un motorzāģi «Husqvarna». Īpašniekam nodarīts materiālais zaudējums 659 latu apmērā. Policija uzsākusi kriminālprocesu.

Tajā pašā dienā Rožupes pagastā zagļu dēļ materiālos zaudējumus, kuru apmērs tiek noskaidrots, cietis kāds cits vietējais iedzīvotājs. Garnadži savakuši zemes urbi «Dolmar».

14. maijā policija uzsākusi kriminālprocesu par zādzību, kas izdarīta Preiļos. SIA «LCB» piederošās būvfirmas darbinieki konstatējuši, ka pazudušas ceļa zīmes, kuras remonta laikā bija izvietotas ielu krustojumā.

15. maijā Preiļos no Mehaniķu dokumentu reģistrs, kas atrodas Iekšlietu ministrijas Informācijas centra pārziņā.

16. maijā reģistrēts iesniegums par zādzību no Jaunaglonas arodvidusskolas attīrīšanas iekārtu ēkas. Konstatēts, ka pazuduši trīs čuguna radiatoru. Policija uzsākusi kriminālprocesu.

17. maijā Līvānos no automašīnas Scania P113 degvielas tvertnes nozagti 60 litri dīzeldegvielas un 20 litri eļļas.

Vēl 17. maijā notikusi zādzība Vārkavas novada Rožkalnu pagastā, kur no SIA TU «Lauki» veikala paņemtas pārtikas preces, alkoholiskie dzērieni, cigaretes, gultas veļa, mobilo sarunu

atjaunošanas kartes «Amigo» un «Zelta Zivtiņa». Par zādzības izdarīšanu no tirdzniecības vietas policija uzsākusi kriminālprocesu.

Gribēja viskiju par brīvu

16. maijā nepatīkšanas pats sev sagādāja kāds vīrietis, kuru pieķēra Preiļos veikalā «Maxima», viņš nenorēķinājās par paņemto preci – viskija pudeli.

No kabineta pazuda dokumenti un nauda

16. maijā policijā reģistrēts iesniegums par to, ka zemnieku saimniecības «Musino» īpašniekam no darba kabineta pazudusi nauda un dažādi dokumenti. Policija par zādzības izdarīšanu uzsākusi kriminālprocesu, notiek izmeklēšana.

Izsita loga rūti

18. maijā Riebiņu novada Silajānos kādai vietējai iedzīvotājai piederošajai mājai izsista loga rūti, nodarīts materiālais zaudējums 20 latu apmērā. Policija vainīgo personu jau noskaidrojusi.

Nokļuva slimnicā

18. maijā Preiļu slimnicā ar dažādām traumām medicīniskās palīdzības sniegšanai tika nogādāts 1949. gadā dzimis vīrietis no Sutru pagasta. Policija noskaidro notikušā apstākļus.

Nežēlo ne dabu, ne privātpašumu

Aizvadītās nedēļas laikā policijā reģistrēti vairāki tīši mantas bojāšanas gadījumi. Tā 12. maijā Preiļos sabojātas kādai iedzīvotājai piederošā dzīvokļa durvis.

16. maijā konstatēts, ka Līvānos apstādījumos nolauztas piecas liepiņas.

17. maijā Preiļu centrā kāds jauniešs no apstādījumiem izrāva dekoratīvo tūju.

19. maijā kāds Riebiņu novada Galēnu pagasta iedzīvotājs konstatēja, ka viņam piederošajai automašīnai izsists priekšējais un aizmugurējais stikls, nolauzts kreisās puses aizmugurējā skata spogulis. Auto īpašniekam nodarīts materiālais zaudējums 200 latu apmērā. Policija par mantas tīšu bojāšanu uzsākusi kriminālprocesu.

Preiļu rajona policijas pārvaldes informācija

Kādus panākumus prognozējat Latvijas pārstāvjiem šonedēļ notiekošajā Eirovīzijas dziesmu konkursā?

Evita, Preiļu iedzīvotāja:
— Domāju, ka pirmajās vietās mūsējie diez vai būs, bet finālā noteikti vajadzētu tikt. Priekšnesums viņiem labs, interesants. Dažus televīzijas klipus par konkursantiem esmu redzējusi, vienīgi nepievērsu uzmanību, no kādām valstīm bija dziedātāji. Finālu noteikti skatīšos, bet šaubos, ka par kādu balsošu. Viena mana balss taču neko neizšķirs.

Jānis, Preiļu iedzīvotājs:
— Pirmkārt, tas ir korumpēts pasākums. Otrkārt, līmenis ir ārkārtīgi zems. Man liekas, Eirovīzijas konkurss ir degradējies. To apliecina fakts, kādas grupas uzvarējušas pēdējos gados un kādas dziesmas tiek izvirzītas Eirovīzijai. Konkurss pilnībā sevi izsmēlis, domāju, turpmāk tas nav vajadzīgs. Latvijas panākumi? Pirmajā piecniekā varētu tikt. Konkurss neskatīšos, jo man nav tik daudz brīva laika.

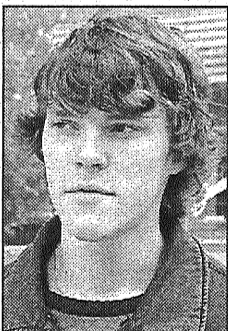
Natālija, Preiļu iedzīvotāja:
— Noteikti skatīšos gan pusfinālus, gan finālu, ceru, ka mūsu «Pirāti» iegūs atbilstoši augstu vietu. Man viņu uzstāšanās patīk. Arī kopumā konkurss vērtēju pozitīvi, jo jauniešiem dziedātājiem tā ir iespēja būt pamanītiem, virzīties tālāk. Tas, ka mūsu jaunieši tur piedalās, dod cerību, ka tiks gūti panākumi un arī Latvijas vārds tiks popularizēts.

Lūcija, Aglonas iedzīvotāja:
— Eirovīziju skatos katru gadu, arī šogad sekošu līdzī. Ceru, protams, uz uzvaru, nu vismaz pirmajā trijniekā mūsējie varētu tikt. Vienu reizi piedalījos arī balsošanā. Toreiz par Dāniju nobalsoju, jo šajā valstī dzīvo mans dēls. Viņš savukārt toreiz balsoja par Latviju. Vienīgais, kas man nepatīk, ka visas dziesmas skan angļiski. Ja dziedātu dzimtajā valodā, būtu pavisam cits skanējums.

Rihards, Preiļu iedzīvotājs:
— Domāju, ka nekādu lielu panākumu mūsējiem nebūs. Kopumā konkurss man patīk un cenšos to noskatīties. Arī draugi skatās. Tas ir tāpat kā hokejā, kad jājut līdzī savējiem. Noteikti atbalstītu iespēju konkursa finālu skatīties uz lielā ekrāna, piemēram, Preiļu parkā. Būtu patīkami sapulcēties un atpūsties. Šoreiz, visdrīzāk, būšu pie televizora mājās kopā ar ģimeni.

L. Kirillova
Foto: A. Šnepsts

SLUDINĀJUMI, REKLĀMAS, LĪDZJŪTĪBAS

meža dienas '08

NOSLĒGUMA PASĀKUMS 30. MAIJĀ VARAKĻĀNU PILS LAUKUMĀ

PROGRAMMĀ:

- 11.00 Meža dienu 80. gadskārtas pasākuma svinīgā atklāšana.
- 11.00 – 17.00 Dažādas amatnieku darbnīcas, atrakcijas bērniem un pieaugušajiem, bērnu popgrupas „Dzeguzīte” un pašdarbības kolektīvu priekšnesumi, pūtēju orķestra uzstāšanās, izstāde „Meža dienām 80”.
- 17.00 – 20.00 Koncerts – uzstājas aktieru ansamblis „Mūžīgais unisons”, dziedātāja Liene Šomase un popgrupa „Putnu balle”.
- 20.00 – 2.00 Zaļumballe – spēle grupas „Apvedceļš” un „Credo”.

- Pasākumu vada aktieris Normunds Laizāns.
- Apģērbs – atbilstoši laika apstākļiem un atpūtai dabā.
- Darbostes brīvdabas kafējnīcas.
- Pasākuma norises vietā aizliegts ienest alkoholu un stikla taru, kā arī atrasties alkohola reibumā.
- Ieeja pasākumā – BEZMAKSAS.

Finansiāli atbalsta:

Pasākumu organizē: Zemkopības ministrija, Latvijas Korkūpniecības federācija, Meža īpašnieku biedrība, Valsts meža dienests, AS „Latvijas valsts meži”.

V A R A K Ļ Ā N I

**Valsts aģentūra «Sabiedrības veselības aģentūra»
Rēzeknes filiāle aicina darbā
APKOPEJU (darba vieta Preiļos).**

Prasības:

- vidējā izglītība;
- valsts valodas zināšanas;
- atbildības izjūta;
- spēja organizēt savu darbu;
- komunikabilitāte, precizitāte.

Kandidātiem pieteikties personīgi VA SVA Rēzeknes filiālē Rēzeknē, Zemnieku ielā 16a, tālr. 64622089, vai Preiļos, A.Paulāna 1a, tālr. 5307081.

**AICINA DARBĀ feldšeri,
medmāsu vai farmaceitu
Preiļu aptiekas RIEBIŅU FILIĀLĒ.
Tālr. 26362900.**

**Z/s «Ošmala»
AICINA DARBĀ lopkāvējus.
Tālr. 29128032.**

**SIA AIBI iepērk zīrgus, liellopus,
jaunlopus, aitas, cūkas.
Jaunas, labas cenas.
Tālr. 26142514, 29293219,
4871804, 4871185.**

Daugavpils Ceļu distance paziņo, ka Līvānu stacijas DZELZCEĻA PĀRBRAUKTUVE Stacijas ielā TIKS SLĒGTA REMONTA DARBU VEIKŠANAI 2008. gada 22. maijā no plkst. 8.30 līdz 23. maija plkst 19.30.
Apbraukšana tiks veikta caur dzelzceļa pārbrauktuvi Dzirnānu ielā. Pasažieru ielaišana Līvāni — Preiļi maršruta autobusos tiks veikta pie dzelzceļa pārbrauktuves Stacijas ielā.
Ceļu distance atvairinās par sagādātājam neērtībām.

Es tagad aizēju, bet ne jau tālu.
Es aizeju tepat, ar sauli, ar citu zemi parunāt.
Izsakām visdziļāko līdzjūtību mūsu Veltīņai un viņas ģimenei, TĒTI aizsaulē pavadot.
Rožupes KN deju kolektīvs

Cilvēka mūžs ir līdzīgs koklei,
Pārtrūkst stīga un viss ir kluss...
Izsakām līdzjūtību Annas BARANOVAS tuviniekiem, viņu mūžībā izvadot.
Aglonas pagasta administratīvā komisija

Daudz darba stundu kopā
nostaigājām,
Gan prieku mēs, gan bēdas pratām
kopā vīt,
Bet šodien mums no tevis jāatvadās,
Bez tevis darba diena sāksies rīt.
Skumju brīdī esam kopā ar Annas BARANOVAS piederīgajiem, viņu pārāgri zaudējot.
Jaunaglonas arodvidusskolas administrācija, kolektīvs un dienesta viesnīcas darbinieki

Tur tālajās plāvās, kur atmiņas zied,
Tur mani jūs vienmēr satiksiet.
Kad krāšņākos pavasara ziedos raud sveces un sirdis spiež klusa sāpe, mūsu visdziļākā līdzjūtība Annas BARANOVAS tuviniekiem, viņu zemes klēpī guldot.
Jaunaglonas arodvidusskolas ēdnīcas meitenes